№ 1 | Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem | פרייז 20 גראשען | Lodzer Tageblat

לאָדזער טאָגעבלאַט

רעדאקציע און אדמיניסטראַציע: פּעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען: פון רעדאקציע 57, פון אַדמיניסטראַציע 47	זונטאָג, כ"ח טבת תרפ"ז	2 stycznia 1927 r.	צוואַנציגסטער יאָהרגאַנג.

מיניסטער זאַלעסקי'ס ערקלערונג וועגען די שלום-שטרעבונגען פון פּוילען.

פּוילען שטרעבט צו שלום.
אַזוי שטעלט פעסט מיניסטער זאַלעסקי.

וויען, 1. יאַנואַר (פּאַט) „נייעס וויענער זשורנאַל" ברענגט אַ געשפּרעך מיט'ן פּוילישען אויסערן-מיניסטער זאַלעסקי, וועלכער האָט, בעטאָנענדיג די פרידליכע טענדענצען פון דער פּוילישער אויסערן-פּאָליטיק, ערקלערט, אַז פּוילען האָט נישט מיט וועלכער באַר אויך מיט מעשים בעוויזען איהר פרידליכע פּאָליטיק. דאָס איז געווען דעמאָלס, ווען זי האָט אין גענף ערקלערט איהר גרייטקייט איינצוגעהן אויף די ווייטגעהענדסטע קאָמפּראָמיסען אויב זיי פערשמעלערן נאָר נישט די לעבעדיגסטע רעכט און אינטערעסען פון פּוילען.

צום סוף האָט ער אויך ערקלערט, אַז נישט קוקענדיג אויף די פערשידענע קלאַנגען, וואָס האָבען זיך לעצטענס פערשפּרייט, האָט פּוילען נישט קיין שום כוונה צו מישען זיך אין די אינערליכע אַנגעלעגענהייטען פון ליטע.

נייע קאָנטראָל איבער די דייטשע מזרח-פעסטונגען.

בערלין, 1. יאַנואַר (פּפּ.) פון קעניגסבערג מעלדעט מען, אַז נאָך נייעהר וועט די אינטערנאַציאָנאַלע קאָנטראָל-קאָמיטע נאָך אַמאָל אונטערנעמען אַן אינספּעקציע אין קעניגסבערגער פעסטונג און די לעצטענער פּאָרטיפיקאַציעס.

דער וואַטיקאַן זאָל אַריינטרעטען אין דער פעלקער-ליגע.

פּאַריז, 1. יאַנואַר (א.ו.) „אוועניר" דערוויסט זיך פון גוט איינפאָרמירטע ... וואַטיקאַן זאָל אָבגעבען אַ ביטע אויפגענומען צו ווערען אין ... וואַטיקאַן זאָל זיין שוין האָבען געווענדעט צו איינינגע רעגירונגען מיט דער פראַגע צי זיי וואָלטען נישט געגעבען אַזאַ פּלאַן. דייטשלאַנד און איטאַליען שטעלען זיך נישט געגען, דעם אַרייטריט פון וואַטיקאַן אין דער ליגע און עס איז צו האָפען, אַז פראַנקרייך וועט אויך נישט שטערען צו פערווירקליכען דעם דאָזיגען שריט. אין די קרייזען פון דער פעלקער-ליגע זעגען שוין געמאַכט געוואָרען אַלע הנחות צו בעטראַכטען דעם דאָזיגען פּלאַן.

פּ. פּ. ס. וואָלט געהאַט חשק צו העכערן דעם בודזשעט.

וואַרשאַ, 1. יאַנואַר (טעלעפאָניש) דער היינטיגער „ראָבאָטניק" ברענגט אַ נייעהר לייט-אַרטיקעל, אין וועלכען דער אויטאָר ווייזט אָן, אַז אין פּוילען וויל מען זיך צו פיל פערלאָזען אויף דער רעגירונג. אַלע פערלאַנגען פון איהר שטיצע: פאַר'ן טעאַטער, פאַר דער ליטעראַטור, סובסידיעס פאַר די שולען, קעמפען מיט'ן יקרות. אַלץ אַזעלכע זאַכען, וואָס אין מערב-אייראָפּאַ ווערט עס אַדורכגעפיהרט דורך דער געזעלשאַפט גופא, דורך פערשידענע געזעלשאַפטליכע פעראיינען און קאָרפּאָראַציעס. דאָס אַלץ ווערט ביי אונז פערלאַנגט פון דער רעגירונג, וועלכע דיספּאָנירט מיט אַ גאַנץ מאָגערן בודזשעט (!) די 2000 מיליאָן דאָלאַר, וואָס עס בעטרעפט דער פּוילישער בודזשעט, איז פּונקט אַזוי פיל, זאָגט ווייטער דער מחבר, וויפיל די ענגלישע רעגירונג אסיגנירט אויף שטיצע פאַר די אַרבייטסלאָזע. הכלל פאַר'ן „ראָבאָטניק" ווייזט אויס זענען די ביז-איצטיגע שטייערן צו ווייניג און עס האַלט, לויט איהם, געווען אַ יושר צו העכערן די שטייערן, כדי דער „פּוילישער" מלוכה-בודזשעט זאָל ווערען אַ ביסעל גרעסער.

געוו. פינאַנץ-מיניסטער גליוויץ פאָהרט אָב קיין אַמעריקאַ.

וואַרשאַ, 1. יאַנואַר (טעלעפאָניש) מיר דערוויסען זיך, אַז דער געוועזענער פינאַנץ-מיניסטער גליוויץ וועט בקרוב אָבפאָהרען מיט אַ ספּעציעלער מיסיע קיין אַמעריקאַ. אין געוויסע פּאָליטישע קרייזען איז אַרויסגעזאָגט געוואָרען צו נאָמינירען גליוויץ'ען אַלס פּוילישער פערש... אין וואַשינגטאָן, ... די רעגירונגס-קרייזען האָט דער דאָזיגער פּראָיעקט געהאַט פיל אָנהענגער.

אַ נייע יודיש-פּוילישע צייטונג אין וואַרשאַ.

וואַרשאַ, 1. יאַנואַר (טעלעפאָניש) דינסטאָג דעם 4. יאַנואַר הויבט אָן אין וואַרשאַ צו ערשיינען אַ נייע יודיש-פּוילישע צייטונג אונטערן נאָמען „דזיעניק וואַרשאַווסקי". די צייטונג וועט זיך געפינען אונטער דער רעדאַקציע פון דעפּוטאַט ד"ר רייך.

טראָצקי—סאָוויעטישער אַמבאַסאַדאָר אין בערלין.

בערלין, 1. יאַנואַר (ספּ.) דאָ האָבען זיך פערשפּרייט קלאַנגען, אַז טראָצקי וועט נאָמינירט ווערען אַלס סאָוויעטישער אַמבאַסאַדאָר אין בערלין. דער איצטיגער אַמבאַסאַדאָר קרעסטינסקי וועט איבערגעטראָגען ווערען קיין פּאַריז.

געשלאָסען ס'יודישע טעאַטער אין קאָוונע.

קאָוונע, 1 יאַנואַר (א.וו.) די נייע רעגירונג האָט אין קאָוונע פערמאַכט דאָס יודישע טעאַטער. ווען אַ דעלעגאַציע פון יודישע פאָרשטעהער האָבען זיך געווענדעט צום קאָוונער שטאָט-קאָמענדאַנט אינטערווענירען, אַז דאָס טעאַטער זאָל צוריק געעפענט ווערען, האָט מען זיי געענטפערט, אַז די נייע מאַכט זעהט נישט איין קיין נויטווענדיגקייט פון אַ יודיש טעאַטער אין קאָוונע.

אַכטונג, שליטעו-שטריקער-מייסטער!
מיטגלידער און נישט-מיטגלידער.

היינט, זונטאָג, דעם 2. יאַנואַר 1927 פּינקטליך 3 אַוו. קומט פאָר אין לאָקאַל פון האַנדווערקער-קלוב פּאָלודניאָווע 4,

אַן אויסערגעוועהנליכע פערזאַמלונג

מיט ... טאַגעס-אָרדנונג:

... פערשידענעס. עס וועלען רעפערירען! יוריסט ה' צימער ... קומט מאַסענווייז!

... דעם פאַרש... מיטגלידער און נישט ... דער וועדען דעקלאַרי...

...רער שטע...

... דער גר...

דער קאָל... יודל...
(צעגעלניאַנאַ 15)

מאַכט בעקאַנט אַלע זיינע איינגעשריבענע מיטגלידער ... היינט זונטאָג 4 אַ זייגער נאָכמ. אין פעראיינס-... אין דער אַנגעלעגענהייט וועגען די שוועריגקייטען ... און 3-טע קאַטעגאָריע, און מיטברענגען די אַנק... ערהאַלטען קען אָבנעמען אין פעראיין זאַגאַר ... רעפערירען וועט יוריסט ה' ווינבערג ...

הנהלות ה...
של החברה ליסוד ב...

מודיעות כי בקשות ...

בלשכת הגמנס...

בלשכת הג...

בלשכת הג...

בחינות ה...

עס ק...

אז אלער א... אַלע ג... אמבעסטען...

לעזט
— דאָס —
„לאָדזער
טאָגעבלאַט".

דער פעראיין „לינת אורחים"

מאַכט בעקאַנט אַלע ג' מיטגלידער און סימפּאַטיקער דאָס היינט זונטאָג, כ"ח טבת ד. 2/1 1927, 12 אַ זייגער מיטאָג קומט פאָר די איינוויי... פון אַ בעט פון דעם ג' פּרעזעס ה' ישעי שמולעוויטש אויף דעם נאָמען פון זיין יונג-פערשטאָרבענעם ברודער

אברהם ב"ר נפתלי הערצקע ז"ל שמולעוויטש

גלייכצייטיג ווערט אויפמערקזאַם געמאַכט, אַז עס קומט אויך פאָר די הזכרה אין פעראיין פון „לינת אורחים", מיטטריקאָווער 59 אויפ'ן נאָמען פון משה דוד ז"ל שעגער, צו וועלכער עס ווערען געבעטען אַלע מיטגלידער, סימפּאַטיקער ווי אויך פערוואַנדטע און בעקאַנטע פון יונג-פערשטאָרבענעם אברהם שמולעוויטש. די פערוואַלטונג.

Z intencji zaślubin siostry naszej
Edzi Moszkowiczówny
z p. **Maksem Moszkowiczem**
które się odbyły w dn. 26/12 1926 r. w Toroncie (Ameryka), życzymy różowej przyszłości na nowej drodze życia.
Róża Moszkowiczówna
Moniek Moszkowicz.

דעם שפּעטען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פאַמיליע קומנער צוליב'ן פריהצייטיגען טויט פון זייער פיל-בעליבטען און איינציגסטען זוהן
נ"ע ישראל יהודה
פאַמיליע בארנשטיין.
נ. הימעל.

טעאַטער „סקאַלאַ", צעגעלניאַנאַ 18.

מיטוואָך, ד. 5 יאַנואַר, פּינקטליך 8.30 אין אָווענד קומט פאָר

אַ פייערליכע פערזאַמלונג

אויף וועלכער עס וועט אַרויסטרעטען מיט אַ רעדע דער עהרען-גאַסט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען, גענעראַל פון דער ענגלישער אַרמעע

סיר ווינדהאַם דידס

געוו. ציוויל-סעקרעטאַר (מיניסטער-פּרעזידענט) פון דער ארץ-ישראל-רעגירונג אין ירושלים. דער פערקויף פון בילעטען הויבט זיך אָן היינט אין ציונ. ביוראָ (צעגעלניאַנאַ 4).

צאָהן-אַרצט יעקב באַטוויניק
געוו. מיטאַרבייטער פון דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע און פערלין שוין 4 יאָהר. נעמט אָן יעצט טעגליך אויסער שבת פון 3—9 אָווענד
נאַוואָמיעסקאַ 26, פּראָנט I שטאָק
פּלאָמבירען און צאָהן-ציהען אָהן שמערצען, קינסטליכע ציין, גאָלדקראָנען און גאָלדבריקען. מעסיגע פרייזען, פאַר מיטגלידער פון דער קראַנקען-קאַסע און זייערע פאַמיליעס זעהר ביליג

Dr. med. **Ludwik Rapeport**
P. Narutowicza 25 (דזיעלנאַ) Tel. 44-10
ספּעציאַליסט פאַר נערווען-, בלאָז- און האַרן-קראַנקהייטען
נעמט אָן פון 1—2 און פון 4—7 אָווענד.

אַ
האַנדעלס-לאָקאַל
אויף גאַנאַמיעסקאַ (צווישען אַגראַראָווע און נייעם מאַרק) פון זאָפאָרט ביליג אָבצוגעבען. אָפערטען אין אַדמינ. פון „לאָדזער טאָגעבל." אונטער „לאָקאַל".

Dr. Różaner
ספּעציאַליסט פאַר הויט-ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע.
היילונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען און דיאַטערמיע
דזיעלנאַ 9, טעל. 28-98.
פון 8—10, 5—8. פרויען 3—4.

Dr. med. STUPEL
12 SZKOLNA 12
ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט עלעקטראָ-טעראַפּיע.
נעמט אָן פון 6—9, פרויען פון 12—3.

Dr. Prybulski
זאַוואַדזקאַ 1 :—: טעלעפאָן 25-38
וועניריש האָר- און הויט-קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל) און רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און 4—8 אָוו. דאַמען: פון 4—5.

Dr. Z. Rakowski
ספּעצ. פאַר אויערען, נאָז, האַלז און לונגען-קראַנקהייטען
9 קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9 טעלעפ. 27-81
ספּעציעלער קורס פאַר שטאַמלער.
שפּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7.
נעהמט אויך אָן אין לעטשניצע נעוורזשער 17 פון 10 ביז 11 און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
2016

Dr. med. Braun
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט-און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער שוואַכע.
בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)
23 פּאָלודניאָווא 23
טעל. 40-26
נעהמט אָן פון 9—11 און פון 5—8 אָווענד.

Biblioteka w Łodzi Archiwum Państw.

דעלעגאציע פון לאדזער פאבריקאנטען
ביים האנדעלס-מיניסטער קוויאטקאווסקי
וועגען בעגרענצונג פון פוילישע טעקסטיל-סחורות קיין רומעניע.

װ א ר ש א, 1 יאנואר (טעלעפאניש) א דעלעגאציע פון די לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריעלער האט זיך די טעג פארגעשטעלט פאר'ן האנדעלס-מיניסטער קוויאטקאווסקי און איהם אויסערקזאם געמאכט אויף דעם פראיעקט פון דער רומענישער רעגירונג צו בעגרענצען דעם איינפיהרען פון פוילישע טעקסטיל-אויארבייטונגען אין רומעניען.

דער פאליטישער הינטערגרונד פון דעם פראיעקט דארף מען זוכען אין דעם אבמאך, וואס איז לעצטענס אפגעשלאסען צווישען רומעניען און איטאליען, וואו די לעצטע וויל האבען דעם מאנאפאל אויפ'ן רומענישען מארק.

שארפע רעפרעסיעס געגען ארבייטער און נאציאנאלע מינדערהייטען אין ליטע.

ק א װ נ ע, 1 יאנואר (א. ח.) די רעפרעסיעס אין ליטע דויערן ווייטער. די פראפ. פעראיינען ווערען געשלאסען און עס קומען פאר מאסען-ארעסטען צווישען די ארבייטער, וועלכע ווערען אינטערנירט אין א קאנצענטראציאנס-לאגער נעבען קאוונע. דארט זענען אויך אינטערנירט די פארשטעהער פון דער אפאזיציע און פון די נאציאנאלע מינדערהייטען.

פייערליכער קבלת-פנים
לכבוד גענעראל דידס אין לאדז.

(:) נעכטען אווענד איז און לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע פאר- … פון אויפנאהם-קאמי- … פון פערט- … ישע גרופירונגען, פון … כבא" און איינגעלאדענע …

… גערעדט געווארען דאס … לת-פנים פאר דעם גע- … ענגלישער ארמעע, סיר … געו. צווייל-סעקרעטאר … דענט) פון דער א"י … שלים, וועלכער קומט … ר, ד. 5. יאנואר קיין …

… קבלת-פנים אויפ'ן וואס- … אר, 8.30 און אוועקנד … ע אין טעאטער „סקא- … 18 א פייערליכע פער-

זאמלונג, אויף וועלכער גענעראל סיר ווינדהאם דידס וועט א-ויסטעלען מיט א רעדע.

און דער פייערונג וועט זיך בעטייליגען אויך דער ארקעסטער פון „בר-כוכבא" וועלכער וועט שפילען דעם פוילישען, ענגלישען און יודישען נאציאנאלען הימן. עס וועלען אויך קומען דעלעגאציעס פון די שומרים און אנדערע יוגענד-ארגאניזאציעס מיט זייערע פאהנען.

דער בעזוך פון חשוב'ן גאסט, וועלכער קומט היינט אן קיין ווארשא, האט אויך אין אונזער שטאט ארויסגערופען א גרויסען אינטערעס אין אלע יודישע און אויך נישט יודישע קרייזען.

דער פאר-פערקויף פון די איינטריטס-קארטען צו דער פייערליכער פער-זאמלונג האט זיך שוין אנגעהויבען.

… לידער … ע.

דער, דערגרייטער מיט א 20 פון פאלעס- … טינא-לעבען, וועלכע ער האט געמאלט בעת דער לעצטער רייזע זיינע איבער ארץ-ישראל, עגיפטען און סיריען.

די אויסשטעלונג מאכט א גרויסען איינדרוק.

די רומענישע „קארליסטען" איז זייער קאמף פאר'ן צוריקקעהר
פון געוו. קרוינפרינץ קארל.

אין רומעניען איז איצט ווידער גאנץ אקטועל געווארען די פראגע וועגען צוריקקעהר פון קרוינפרינץ קארל, וועלכער האט זיך אין יאהר 1925 אפגעזאגט פון זיין רעכט אויף דער קרוין.

דער אלטער קעניג פערדינאנד איז קראנק און די פראגע וועגען א נאכפאלגער ווערט איצט דערינער געשטעלט און דער גאנצער שארף.

עס איז נישט קיין סוד, דאס דער געוו. קרוינפרינץ, וועלכער געפינט זיך איצט אין פאריז אינטער'ן געוועהנליכען נאמען קארל קאראימאן, האט אין רומעניען זעהר פיל אנהענגער צווישען מיליטער, ווי אויך צווישען דער ציווילער בעפעלקערונג. די אזוי-גערופענע „קארליסטען" שטעלען נישט מיט זיך פאר קיין אפגעשלאסענע פאליטישע פארטיי, מיט א בולט אויסגעשפראכענעם פארטיי-פראגראם. אמזייסטען זענען דאס מער שען פון פערשידענע געגענזעצליכע פאליטישע ריכטונגען. עס געפינען זיך צווישען זיי אזעלכע געגענזעצליכע גרופען, ווי פאשיסטען און דעמאקראטען. עס פעראייניגט זיי נאר איינס: דער קאמף געגען דעם אמאליגען אלמעכטיגען פרעמיער-מיניסטער בראטיאנו, וועלכער שטעהט נאך היינט אויך אונטער די פליגלען פון אנטיגען פרעמיער-מיניסטער אווערעסקו און פיהרט אן מיט די מלוכה.

בראטיאנו, וועלכער האט א גאנץ קליינע צאהל אנהענגער און לאנד, איז שטארק פערהאסט פון די פערשידענע פאליטישע גרופירונגען און זיי ווילען איהם אויסמאל פאר אלע מאל ארויסווארפען פון זיין מאכט, וואס ער האט אין דער מלוכה. אט דער ראזיגער געשטאנד זאמען האט פעראייניגט פערשידענע עלעמענטען אין דער אויבערשטער-מאכטער גרופע „קארליסטען". זייער אויפגאבע איז צוריק צוריקברענגען דעם קרוין-פרינץ, וועלכער וועט אנהויבען דעם קאמף מיט'ן פערהאסטען פיהרער פון רומענישען מלוכה-לעבען.

עס איז אבער נאך א גרויסער ספק צי אזא קאמף צווישען קארל'ן און בראטיאנו'ן וועט פארקומען. היינטער די קוליסען פון פאליטישען לעבען מורמ'עט מען זיך וועגען דעם, אז אין דער זעלבער צייט, ווען די רומענישע קעניגין האט איין פאריז פאר איהר אפפאהרען קיין אמעריקא שלום געשלאסען מיט קארל'ן, איז אויך גלייכצייטיג געשלאסען געווארען א שטילער הסכם צווישען קארל'ן און בראטיאנו'ן. עס איז גאנץ מעגליך, אז די ראזיגע קלאנגען האבען אונטער זיך א גרינד.

יעדענפאלס רעכט מען זיך איצט אין רומעניען אויף גרויסע געשעהענישען, וואס זייער ענדע קאן מען נאך איצט נישט פאראויסזעהען.

פערשוואונדען געווארען א יודיש מעדעל.
ארויסגעגאנגען פון א צוקערניע אויף א „ראנדקע" און מעהר נישט צוריקגעקומען.

(I) אין דער צוקערניע פון באונים, אלעקסאנדראוסקא גאס נומער 4, איז גע- ווען אנגעשטעלט די 19-יעהריגע … ביאלאשאק פון גראבאווא.

דאס מיידעל האט געוואוגען די סימ- פאטיע פון די א-בייטסגעבער, ווייל זי איז געווען פלייסיג אין דער ארבייט און זעלטען ווען ארויסגעגאנגען פון דער היים.

מיט איינינע טעג צוריק האט זי אין דער צוקערניע זיך בעקענט מיט א גע- וויסען יונגעמאן, וועלכער האט זיך איהר פארגעשטעלט פאר א ווארשאווער … וועלכער האט אין לאדז איינגע- קויפט …

איינינע טעג נאכ'ן בעקאנט ווערען, איז רבקה ביאלאשאק אוועק מיט'ן יונ- געמאן אויף א שפאציר און עד היום, 3 טעג דערנאך, נאך נישט צוריקגעקומען.

אלע בעמיהונגען צו געפינען דאס מיי- דעל האבען נישט געבראכט צו קיין רע- זולטאט.

דער גערער רבי קומט דינסטאג קיין לאדז.

ווי מיר דערוויסען זיך, וועט דעם דינסטאג דער גער-ער רבי קומען צו פארן- רען קיין לאדז. ער וועט דא ווילען אויף א חתונה ביים הויזען אנגעזעהענעם גער-ער חסיד י. לעווין.

פערזאמלונג פון קליינהענדלער אויף ציגעל-גאס 15

היינט 4 נאכמיטאג קומט פאר און לאקאל פון די קליינהענדלער, ציגעל-גאס 15 א פערזאמלונג פון די לאדזער יו- דישע קליין-הענדלער. אויף דער פער-זאמ- לונג וועט בעהאנדעלט ווערען די פראגע וועגען די שווערינקייטען ביים א-ויסגע- בען פאטענטען פון דער 3. און 4. קאטע- גאריע, און בכלל וועגען אלע מינים שטייערען.

די פאר-וואלען פון פערוויין האט צו דער פערזאמלונג אויסגעארבייט א ג- אנקעטע, און וועלכער די מיטגלידער האבען צו ענטפערען אויף פערשידענע פר-א- גען, וואס זענען פערבונדען מיט'ן אויס- מעסטען די שטייערען און דאס פעסט- שטעלען פון דער געהעריגער פון פא- טענט.

די אנקעטע איז פונאנדערגעשיקט גע- ווארען צו די מיטגלידער און עס איז געוואונשען, אז צו דער היינטיגער פער- זאמלונג זאלען די אנקעטע-בויגען זיין ווי געהעריג אויסגעפילט.

ניי-יאהר-וואונשען פון שטאדט-ראט-פרעזעס ד"ר פיכנא
צום מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי און צום פרעמיער מארשאל פילסודסקי.

עהרנפכטען האט דער פרעזעס פון שטאדט-ראט, ד"ר באלעסלאוו פיכנא, ארויסגעשיקט דעם פרעזידענט מאש- טשיצקי און צום פרעמיער פאלגענדע ניי-יאהר-וואונש-דעפעשען:

צום הער מלוכה-פרעזידענט מאש- טשיצקי — ווארשא-בעלוועדער.

צוליב'ן ניי-יאהר האב איך דעם כבוד צו שיקען דעם ה' מלוכה-פרעזידענט די הארציגסטע וואונשען, אז די בעפעלקע- רונג, וואס ווערט געפיהרט דורך איינ', ה' מלוכה-פרעזידענט, זאל דערגרייכען גליק און וואוילזיין.

צום מארשאל יוזעף פילסודסקי, פרע- זעס פון מיניסטערען-ראט.

ווארשא-בעלוועדער.

צוליב'ן נייעם יאהר 1927 האב איך דעם כבוד צו ווינשען דעם ה' מארשא- לעק, אלס פרעמיער און עהרען-בירגער פון אונזער שטאדט, די הארציגסטע וואונשען און א גליקליך אנפיהרען מיט דער מלוכה.

„צעירי והחלוץ המזרחי"
קילינסקה 44.

היום כ"ח טבת (2/1) בשעה 7.30 תתקיימנה באולמנו: 1) התחלת למוד נ"ך, פרקי ישעיהו, המקריא הה' פוזננסקי, 2) הרצאת דו"ח (המשך) מאספה הרביעית של מועצת הסתדרות „מזרחי" בפולניה שהיתה בורשה בימי י"ד וט"ו לח"ז—ע"י חבר אסט.

כל החברים מתבקשים לבוא עם התנך בידם.

ועד הזמני.

רעוויזיאניסטען-[illegible]עס אין פאריז.

(ענדע פון זייט 3).

די אוועגד-זיצונג

פון רעוויזיאניסטען-קאנגרעס האט גע- זאלט זיין געווידמעט די ארגאניזאציאנס-פראגען פון דעם רעוויזיאניזם. די זיצונג האט געזאלט פארקומען ביי פערמאכטע טירען. פאר דער זיצונג האבען די הויפט- פרעלעגענטען ד"ר ליכטהיים, זשאבאטינסקי און גראסמאן געגעבען בעריכט אויף די פערשידענע מיינונגען, וועלכע זענען ארויסגעזאגט געווארען בעת דער דעבאטע.

זעהר פיל דעלעגאטען האבען זיך ארויסגעזאגט געגען די ראדיקאלע אי- דעען פון ה' מאיר גראסמאן. מען האט זיך געגענגעשטעלט דער איזיע פון איי- נערנעבען די אויסהאלטונג פון שולען און שפיטאלען דער רעגירונג און מען האט קריטיקירט גראסמאן'ס שטעלונג צו די ארבייטער-קבוצות.

דער ערשטער האט גענענטפערט ד"ר ליכטהיים. ער האט אנגעוויזען, אז עס זענען דא טאקע יודען, וועלכע זענען נים קיין ציוניסטען אין דאך איז זייער דער גורל פון פאלעסטינא נאהנט און זיי וואלטען זי גערן געשטיצט. זיי האבען גיט געוואלט אנטייל נעמען אין דער פאליטישער פיהרונג פון'ם ציוניזם. איצט האט מען זיי ארייננעצויגען. מען האט געמיינט עפעס דערמיט צו געווינען. ליי דער האט מען בלויז געשטערט מיט דעם איבערגעבען זיי, אז זיי זאלען וועלען אנטייל נעמען אין דער מאכט.

עס בעקומט דאס וואורט ה' וולאדימיר זשאבאטינסקי, וועלכער זאגט זיך ארויס געגען ה' גראסמאנ'ס פארשלאגען וועגען שול- און שפיטאל-וועזען. ה' זשאבאטינ- סקי בעמיהט זיך אפצושוואכען די עקס- טרעמקייט פון ה' גראסמאנ'ס פארדע- רונגען. וועגען א ווירטשאפטליכער פ-אג- ראם ערקלערט ער, אז אזא קאן אויס- ארבייטען נאר א פאלמענישע קאמיסיע פון ספעציאליסטען פון ארץ-ישראל. דער רעוויזיאניזם האט א גוט-אלע שטעל- לונג צו לינקס און רעכטס. ער נעהמט מיט יעדען, ווי עס פאדערט די יודישע קאלאניזאציע אין לאנד.

אויך בנוגע דער „יודישער אגענץ" איז ה' זשאבאטינסקי נאכגיביג. ער דער- מאנט, אז די רעוויזיאניסטען האבען אויפ'ן קאנגרעס פארגעשלאגען צוזאמ פראיעקטען פון א „יודישער אגענץ".

ה' מאיר גראסמאן ענטפערט אין א לענגערער רעדע. ער ווייזט אן, אז ער האט גערעדט וועגען פאמעליכען איבער- געבען די העברעאישע שולען דער רע- גירונג. און פיל ערטער, וואו עס געפינען זיך העברעאישע שולען איז דא א יודישע מעה-היים און זיי דארפען קיין שום אפוטרופסית נים. מען קומט נים קיין א-ץ-ישראל מיט א מינדערהייטס-פסי- כאלאגיע.

גליקען — יודישע ! און דאס איז כמעט אמת.

אין דער גאנצער וועלט, ווען מען צאהלט שטייערען, קומט דאס געלד פון די שטייערען צוריקה צו דער בעפעלקע- רונג אליין. אין פאלעסטינא איז די לא- גע אזוי, אז פון די שטייער-ען נעניבען כמעט אויסשליסליך די אראבער. די יו- דען האבען כמעט גארנישט.

מיר גיבען אויס אויף בילדונג 90 טוי- זענד פונט א יאהר. אויף געזונדהייטס- צוועקען 150 טויזענד פונט א יאהר. בעת דאס זענען רייגע מלוכה-פונקציעס און דאס וואלט געדארפט פון דער מאנ- דאטאר.

דערנאך ווערט די גע-עפענטע-פערזאמלונג געענדיגט. דער המשך פון ה' גראסמאנ'ס רעדע איז פארגעקומען מאנטאג.

ה' גראסמאן האט ווייטער אויפגעוויזען די גויטיגקייט פון ענדערונגען אינ'ם בודזשעט. די זעלבע סומען דארף מען פערווענדען אויף אנדערע צוועקען.

ה' גראסמאן קריטיקירט די מעטאדען פון קרן-היסוד, וועלכער איז פערוואנ- דעלט געווארען אין א צדקה-חברה. קרן-קימת — זאגט ער — איז געווען א מענ- טימענטאלער פ-וב אויפצוקויפען מיט גראשענס די פאלעסטינער ערד. דער רע- זולטאט דערפון איז, אז ווען דער קרן- קימת קויפט אויף איין ארט א שטיקעל ערד, ווערט דער בארען ארום טייערער און דאס שאדט בלויז דעם יודישען בארען- בעזיץ. מען דארף אפווארטען, אנזאמלען א גרעסערע סומע און ערשט דעמאלטס אויסזוכען א גינסטיגען מאמענט צום בעקומען א גרעסערען בארען שטח. די אלע בוי-אינציגע סוסטעמען מוזען גע- ענדערט ווערען.

בנוגע קאלאניזאציע האט ה' גראסמאן פארגעלעגט: די ציוניסטישע ארגאניזא- ציע קאלאניזירט נים. די קאנצ- רעטע קאנסט-קציע איבער פון מיט- העלפען דעם ארייננוואנדערען ירדען דארף אויסגעפיהרט ווערען דורך בעזונדערע איינצעלנע אינסטיטוציעס, טיילוויז אונ- טער דער קאנטראל פונ'ם קאנגרעס, טייל- ווייז דורך האלב-פריוואטע אינסטיטו- ציעס, וועלכע ספעציאליזירען זיך אין גע- וויסע געביטען. בעזארגען די גויטיגע, זיך רעגיסטרירענדע קאפיטאלען, ווי בארען, אויסנארדענונגס-געזעלשאפטען.

די ציוניסטישע געזעלשאפט רופט זיי ארויס צום לעבען, שטעהט מיט זיי אין ענגען קאנטאקט, בעטייליגט זיך אונדי- רעקט פינאנציעל, אבער זיי ארבייטען סעפאראט פון דער פארטיי און זענען געבויט אויף געשעפטס-פרינציפען.

נאך ה' גראסמאנ'ען האלט א אונזע- רעספעקטען רעפעראט איבער דער יודי- שער אגענץ ד"ר ליכטהיים.

…ריזיגע פאבריקס-שרפה.
…שפיידעל'ס פאבריק אויף קאפערניק-גאס.

בעקומען די אויסצאהלונגען אוועק פון דער פאבריקס-געביידע א-ום 1 א זייגער בייטאג. דער וועכטער האט דאן פער- מאכט די פאבריק און דעם שליסעל איבערגעטראגען צום פאבמער פון שפיי- דעל'ס פאבריק אויף קאפערניק 57.

פונקט 5.45 נאכמיטאג איז די שרפה אויסגעבראכען און אין א האלבע שעה איז די געביידע געשטאנען אין פלאמען, וועלכע האבען אנגעפאנגען אויף לייבט- פרענענדע מאטעריאלען, ווי וואטע, וואל א.א.וו. זיך פערשפרייט. דער שטארקער ווינד האט געשטערט די רע- טונגס-אקציע, פער-גרעסערנדיג דאס פייער.

צוליב דער הויכער טעמפעראטור האבען זיך די פייערלעשער געמוזט צוריק- ציהען, מורא האבענדיג, אז די מויערען זאלען נישט איינפאלען.

די רעטונגס-אקציע איז נאר געווען פער-לעקלאכט דערמיט, וואס וואסער איז געווען איינ'ן הויף פון דער פאבריק.

נאך 4½ שעה איז די שרפה איינגע- לאשען געווארען.

דער היזק איז אפגעשאצט געווארען אויף 500.000 זל. די פאבריק איז אבער געווען אסעקורירט אויף א גרויסער סומע.

די פאבריק האט בעשעפטיגט 84 א-ר- בייטער און האט געארבייט אויף 3 שיכטען. אויפ'ן ארט פון דער שרפה זע- נען אנגעקומען פארשטעהער פון דער מאכט, דער פערטרעטער פון רעגירונגס- קאמיסאר ה' יאנישעווסקי, דער פראקו- ראר שמידט, פרעז. ציגארסקי, דער פא- ליציי-קאמענדאנט און אינספעקטאר ניע- דזשעלסקי און דער קאמיסאר ווייער.

די סבה פון דער שרפה איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

…מוטער פון דער ערשטער אפטיי- … דאן גלייך א-ויסגע-רופען א- … צו הילף. נאך א פאר … אנגעקומען די 1., 3., 4., 5. … 9. אפטיילונגען פון די פייערלע- … קאמענדאנט ד"ה … און וויצע-קאמענדאנט קארל … אין דער שפיץ.

… הילף פון די ראזיגע אפטיי- … דער קאמענדאנט גראהמאן … צו לאקאליזירען דאס פייער … פון די געביידעס פון … אויף קאפערניק-גאס 53.

… פעסטגעשטעלט איז דאס … און לינקען פליגעל פון … שטאק. און …

…מארד אויף פיעטריקאווער 56.
…ען בעמערקט 10 טעג נאך'ן זעלבסטמארד.

איז געווען פערפעסטיגט ביי דער קלאמ- קע פון פענסטער. פשאראווניק לעבקאוו- סקי האט זיך פערהאלטען די גאנץ מיט א מיסטעל און צו צום געהאנגענעם און איהם אראפגענומען פון דער תליה.

דער ארויסגערופענער דאקטאר פון …

דער פאטאלאוויע האט פעסטגעשטעלט, אז קראנץ איז שוין טויט 10 טעג.

ביים טויטען קערפער איז אויפגע- שטעלט געווארען א פאליציי-וואך.

מיט דער קבורה פון'ם זעלבסטמערדער פערנעמט זיך „חסד של אמת".

קאנצערט-דירעקציע: אלפרעד שטרויך.
זאל פילהארמאניע.
דאנערשטאג ד. 6 יאנואר 8.45 אווענד אויפ'ן אלגעמיינעם פערלאנג
נאך איין קאנצערט פון בעליבטען יודישען ארטיסט
Wiktor CHENKIN
ביים קלאוויר: פראפ. לודוויג אורשטיין.
אין פראגראם: פערל פון יודישע און חסידישע נגונים.
בילעטען אין קאסע פון פילהארמאניע.

לאדזער טאגעבלאט

רעדאקציע און אדמיניסטראציע
פיעטרקאווער 16. טעלעפאן 361

דער רעדאקטאר בעזוכט-אן פון 6 ביז 7 אין אוונד.
נישט בעשטעלטע מאנוסקריפטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

אדרעס: „Lodzer Tageblat", Łódź, Piotrkowska 16, Skrz. pocz. 16

טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57. אדמיניסטראציע 47.

רעכט אויף ארבייט.

דער לאזונג, וועלכען מיר האבען אוועקגעשטעלט אין טיטעל פון אונזער ארטיקעל, איז היינט צו טאג זייער אקטועל געווארען אין אלע לענדער פון מערב און מזרח-אייראפא, וואו דאס געשפענסט פון ארבייטסלאזיגקייט ווערט מיט יעדען טאג צוליב דעם אלגעמיינעם ווירטשאפטליכען קריזיס, אלץ מורא'דיגער. יעדע מלוכה זוכט אויף איהר ארט און שטייגער צו פארשטייען דאס דאזיגע פראבלעם, יעדעס פאלק זוכט מיטלען, ווי אזוי אויסצוהאלטען דעם קריזיס און אפצווארטען בעסערע צייטען.

אויך אין פוילען, וואו דער קריזיס פיהלט זיך א סך שטארקער ווי אומעטום, איז די רעגירונג בעזארגט וועגען שאפען ארבייט און עקזיסטענץ-מעגליכקייטען פאר די גרויסע מאסען ארבייטסלאזע; צו דער דאזיגער אקציע זענען צוגעצויגען געווארען אפילו די קאמונאלע ארגאנען; ס'ווערען אויסגעגעבען יעהרליך קאלאסאלע מיליאנען אויף אינוועסטיציע-ארבייטען, אדער סתם אויף אונטערשטיצונג פאר די פיל טויזענדער ארבייטסלאזע, וועלכע זענען צוליב'ן קריזיס ארויסגעווארפען געווארען פון די פאבריקען און ווארשטאטען.

אויב אבער צווישען דער נישט-יודישער בעפעלקערונג איז די ארבייטסלאזיגקייט גרויס, קען מען זיך שוין פארשטעלען, וואס פאר א שרעקליכע פארמען זי האט אנגענומען צווישען די יודישע מאסען, ביי וועלכע די בעשעפטיגונגען און פרנסה-קוואלען זענען פון תמיד אן געווען שוואכע און אומזיכערע. בעזונדערס איז קאטאסטראפאל געווארען די לאגע פונ'ם יודישען האנדווערקערטום, וואס מאכט אויס בערך 30 פראצ. פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען.

אין א שעהנעם פריהמארגען האט זיך דער יודישער האנדווערקער ארומגעזעהן, אז ער האט אייגענטליך נישט פאר וועמען צו פראדוצירען.

דער יודישער בעל-מלאכה איז נישט נאר סיסטעמאטיש אויסגעמיטען געווארען ביי אלע מלוכה'שע און קאמונאלע בעשטעלונגען, נאר האט אויך געליטען און לייַדט עד היום פון דעם געזעלשאפטליכען באיקאט און פון דעם רעזשאישען „סוואי דא סוועגא", וועלכער טערמעלערט וואס אמאל אלץ מעהר די ארבייטס-געביטען פון דעם יודישען ארבייטער און האנדווערקער. ועל-כולם הענגט נאך איבער זייערע קעפ די סכנה פון די קוואליפיקאציע-צייגנישען (צעכען-גזירה), וועלכע איז מסוגל נאך מעהר צו פערטיפען דעם תהום, וואס ווערט בעוואוסטזיניג געגראבען פאר דער יודישער מלאכה.

דער פועל-יוצא פון דעם איז געווען, אז די יודישע ווארשטאטען און פאבריקען האבען זיך אנגעהויבען אבצושטעלען איינער נאך דעם אנדערען און די ארבייטסלאזיגקייט האט אנגענומען ביי אונז א דראהענדען כאראקטער.

וואלט עס געשעהן אין נארמאלע צייטען, וואלטען אונזערע אזוי ארימע און אהן ברויט פערבליבענע מאסען ווארשיינליך געזוכט זייער רעטונג אין דעם אלטען אויסגעפרובטען מיטעל — אין אויסוואנדערונג. אבער איצט קען וועגען דעם קיין רייד נישט זיין, ווייל אלע טויערן זענען געשלאסען און אין בעטראכט קען קומען נאר דער איינציגער מיטעל: **דאס רעכט אויף ארבייט אויף די ערטער, וואו מיר לעבען!**

און דאס קענען מיר בעזארגען נאר מיט אייגענע כוחות. אויף מלוכה-אונטערשטיצונג איז פערלויפיג נישטא וואס צו האפען, ווייל ווי בעקאנט, אין דער געזעץ וועגען מלוכה-אונטערשטיצונג פאר ארבייטסלאזע נאר זול אויך די ווארשטאטען, וואס בעשעפטיגען לפחות 5 ארבייטער. מיר קאנען זיך אויך נישט פערלאזען אויף דער הילף פון „דזשאינט", וועלכער קען אין בעסטען פאל נוצען ברענגען נאר יחידים. ס'איז שוין בכלל צייט, אז מיר זאלען אויפהערען זיך פערלאזען אויף נסים און דארפען אנהויבען אליין עפעס טון פאר אונזערע ארבייטסלאזע.

די ארבייט דארף בעפיהרט ווערען אין צוויי ריכטונגען: פון איין זייט דארף תיכף פראקלאמירט און איינגעפלאנצט ווערען אין דער יודישער געזעלשאפט דער לאזונג **פון רעכט אויף ארבייט**. קענען מיר נישט פועל'ן ביי היינטיגען טאג, אז די מלוכה און די שטאדט-פערוואלטונג זאלען אונזערע ארבייטסלאזע בעהאנדלען גלייך מיט אלעמען, קענען מיר נישט אויספירען דערווייל א פראפארציאנעלען אנטייל אין די אלע מלוכה-אונטערנעהמונגען און אנשטאלטען ביי פערשידענע רעגירונגס-בעשטעלונגען, מוזען מיר לפחות אליין ביי יעדען פאל און ביי יעדער געלעגנהייט בענוצען יודישע ארבייט, יודישע הענט, יודישע אנגעשטעלטע, יודישע שוסטער, יודישע שניידער, יודישע טישלערס א. א. וו. א. אז. וו.

פון דער אנדער זייט מוז אבער אויך געלייגט ווערען גרויס אכט אויף צו מאכען קאנקורענץ-פעהיגער די יודישע מלאכה בכלל און בעל-מלאכה בפרט. ס'איז דאך פאר אלעמען אנ'אפענער סוד, אז דער יודישער האנדווערקער איז צוליב נמת טעמים הינטערשטעליג געבליבען אין פרט פון געשמאק און קונסט לגבי דעם קריסטליכען האנטווערקער, וועלכער פעריאגט ביסלעכווייז דעם יודישען האנדווערקער פון איין פאזיציע נאך דער אנדערער.

ליידער, זענען פערהאן ביי אונז אזעלכע, וועלכע מיינען, אז פאר א האנדווערקער איז גענוג געזונטע מוסקולען, און אז דאס געשמאק און פאך-אויסבילדונג זענען איבעריג.

קיין פאך שטייט נישט אויף איין ארט; די מלאכה האט פאר די לעצטע יאהרען געמאכט גרויסע פארטשריט און פערפולקאמט זיך אלץ מעהר. א גוטער האנדווערקער איז היינט א קינסטלער, וועלכער ברענגט זיין פאך צו א מדרגה פון קונסט, און טאקע נאר אזעלכע געהערט די צוקונפט, נאר אזעלכע קענען זיגען אין דער וויכטיגער מלחמה פאר דער עקזיסטענץ.

אויב דער יודישער האנדווערקער וועט דאס פערשטעהן, וועט דאן זיכער קומען איהם צו הילף אויך די גאנצע יודישע געזעלשאפט, און מיט בשותפות'דיגע כחות וועט ער ענדליך אויסקעמפען ביי אייגענע און ביי פרעמדע — **זיין הייליגע רעכט אויף ארבייט.**

ה. לעווין.

„הבימה" אויפגענומען ענטוזיאסטיש אין אמעריקא.

ניו-יארק. (יט"א) דער ערשטער אויפטריט פון דער מאסקווער „הבימה" אין ניו-יארקער מאנספעלד טעאטער, איז אויפגענומען געווארען מיט גרויסע אוואציעס. דער גרויסער עולם, וואס האט איבערפילט דאס טעאטער איז בעשטאנען פון די אנגעזעהענסטע פערזענליכקייטען פון דער אמעריקאנישער טעאטער-וועלט און וויכטיגע יודישע פיהרער און טאן-געבער.

די שטימונג אין טעאטער איז געווען א געהויבענע. די אויפפאסונג פון אנ-סקי'ס „דיבוק" איז לגמרי אנדערש פון די אלע מינים „דיבוק", וואס ניו-יארק האט שוין געזעהן.

דער רעוויזיאניסטען-קאנגרעס אין פאריז.

זשאבאטינסקי'ס גרויסע ערעפנונגס-רעדע. — יודען און ענגלאנד זענען שותפים אין ארץ-ישראל. — ארויסטריט געגען פראפ. וויצמאן. — דער איצטיגער פעסימיזם איז אנ'איבערגעטריבענער. — מאיר גראסמאן טרעט ארויס מיט עקסטרעמע פאדערונגען. — מייסטען דעלעגאטען, אויך זשאבאטינסקי אליין, זענען געגען גראסמאנ'ס ראדיקאלע אידעע.

די ערעפנונגס-זיצונג פונ'ם צווייטען רעוויזיאניסטישען וועלט-קאנגרעס איז אריבער פייערליך. העכער טויזענד מענשען זענען געקומען צו דער ערעפנונג. דער זאל פון דער מערי פון 9. ארראנדיסמענט איז געווען איבערפילט, די פאדערשטע רייהען פערנעמען די דעלעגאטען, דער זאל איז דעקארירט מיט בלוי-ווייסע פאהנען. דער עולם שטורעמט בסדר דעם אריינגאנג.

אין נאמען פונ'ם רעוויזיאניסטישען צענטראל-קאמיטעט עפענט ה' וולאדימיר טיאמקין דעם קאנגרעס. ה' טיאמקין זאגט די ערשטע ווערטער אין העברעאיש דאן געהט ער איבער אויף יודיש און זאגט: „2 יאהר זענען אוועק זייט איינער ערשטער קאנפערענץ. איצט זעהען מיר די נויטווענדיגקייט און די לעבענס-בערעכטיגונג פונ'ם רעוויזיאניזם. די יוגנד, וועלכע האט זיך דערשראקען פאר דעם בויגען זיך פון דער אפיציעלער ציוניסטישער פיהרערשאפט פאר'ן עגל הזהב, קומט צו אונז. א פעסימיזם האט ארומגעכאפט די ציוניסטישע רייהען און מיר מוזען פערהיטען די ארגאניזאציע פון צופאלען זיך. ה' טיאמקין קריטיקירט די איצטיגע ציוניסטישע לייטונג.

— צו ווילען זיי פון ארץ-ישראל מאכען א נייע גלות-לאנד? — פרעגט ה' טיאמקין. ארץ-ישראל מוז אויפגעבויט ווערען און מיר קאנען נישט צולאזען דער ארץ יענער פערזאן, דעם אדער יענעם לאנד פערשווינדען אונזערע רעכטע. די ציוניסטישע לייטונג איז פאסיוו. דער קריזיס אין ארץ ישראל איז גרויס. די בעציהונג פונ'ם מאנדאטאר איז א אונפריינדליכע. צו קאן מען נאך ווארטען בסדר פאסיוו? מיר זענען זיך צוגעפאהרען כדי צוזאמען צו געפינען די מיטלען, וועלכע וועלען אונז דערפיהרען צו א דערגרייכונג פון אונזערע ציוניסטישע אידעאלען. (אפלאדיסמענטען).

זשאבאטינסקי'ס רעדע.

דאס ווארט בעקומט דער פרעזידענט פון דער רעוויזיאניסטישער ארגאניזאציע און דער שאפער פון דער בעוועגונג ה' וולאדימיר זשאבאטינסקי. דאס פובליקום און די דעלעגאטען מאכען איהם שטורמישע מינוטענלאנג-דויערנדע אוואציעס. מען שטעהט אויף פון די ערטער און עס הערט זיך: „יחי זשאבאטינסקי!" — ענדליך ווערט שטיל. ה' זשאבאטינסקי בעגריסט אין ווארימע ווערטער דעם דיכטער ה' יעקב כהן. דאס פובליקום אפלאדירט דעם העברעאישען דיכטער.

וולאדימיר זשאבאטינסקי הויבט אן אין פראנצויזיש און געהט שפעטער איבער אין רוסיש:

א גרויסער אינטערעס איז פון אונזער ערשטער קאנפערענץ און דעם איצטיגען קאנגרעס. דערמאלט איז דער ציוניזם פער-פויבט געווארען דורך אפטימיסטישע בראוא-פאטעשען. היינט האט א גרויסער פעסימיזם ארומגעכאפט אלע. איינער און דער צווייטער זענען א פראדוקט פון פלאנלאזיגקייט.

דער קריזיס אין ארץ-ישראל האט ארגאניזאציע-טעכניש אלע און א שלעכטער שמוזונג איז ער האט געמוזט קומען.

מען טרייסט זיך אין די ציוניסטישע קרייזען, אז די יודישע קאלאניעס האט דער קריזיס נישט אנגעריהרט, אז געליטען האט בלויז די שטאט — אבער אין שטאט געפינט זיך 88 פראצענט יודען און בלויז 12 פראצענט אויפ'ן דארף!

איצט ערקלערען די פיהרענדע ציוניסטישע קערפערשאפטען, אז מען ווער איז אין ארץ-ישראל נישטא, מען זאגט זיך אפ פון דער שטרעבונג צו שאפען א יודישע מעהרהייט, מען וויל שאפען א גייסטיגען צענטער אין ארץ-ישראל, די אידעע פון א יודען-שטאט ווערט פערגעסען.

מען קאן נישט בעשולדיגען דאס יודישע פאלק אין קארגשאפט אדער אגאפעהונקייט. אין משך פון 6 יאהר איז דער יודישער בארען-בעזיץ פערדריי-פאכט געווארען. עס האט זיך ענטוויקעלט אנ'אינדוסטריע. ריזיגע קאפיטאלען האט דאס יודישע פאלק געגעבען אויף ארץ-ישראל — 10 מיליאן ענגלישע פונט. ווען מען נעמט אין אכט, אז דאס רוסישע יודענטום איז דערדריקט, דאס פוילישע רואינירט, די צענטראל-אייראפעאישע לענדער ליידען פון וואלוטע-אינפלאציע און גרויסע סומען געלד געהען אוועק אויף הילפס-ארבייט — קאן מען שטאלץ זיין אויף די לייסטונגען פונ'ם יודישען פאלק! (בראווא).

נים דאס יודישע פאלק איז שולדיג, נאר שולדיג זענען די מעטאדען, מיט וועלכע מען בענוצט זיך, אדער ריכטיגער געזאגט, עס איז שולדיג דאס פעהלען פון א מעטאדע אדער סיסטעם. דאס פאליטישע רעזשים פון ענגלאנד און פאלעסטינא איז דורכגעפאלען. עס איז נישט קיין קאלאניזאציאנס-רעזשים, וועלכער זאל צוגרייטען דאס לאנד אויף דעם מאסען, וועלכער זאל צוגרייטען ארט פאר נייער עמיגראציע און ביי וועלכע פערהעלטנישען איז די ענטוויקלונג אוממעגליך.

קודם כל מוז מען דעם ערד-בעזיץ פונ'ם קאלאניזירענדען עלעמענט פערגרעסערן. דורך אויפקויפען וועט דאס נישט דערגרייכט ווערען. דא מוז די רעגירונג פיהרען א ברייטע [illegible] און א מלוכה-מאשינעריע. ווען מען קויפט אויף אין א-ט ערד, שטייגט באלד דער פרייז ארום. ער ווערט אויפגעטרייבט צו א פאנטאסטישער הויך. דער בארען-פרייז איז אנגעהויבער הויך און בעטראגט אינדעסטען צו א זעלטענער. דער עמק-יזרעאל קאסטעט 5—6 מאל טייערער איידער די פראכטפולע נארד-אמעריקא-ערד און דער רעזולטאט איז, אז מען בעקומט זעהר שווערע קאלאניעס אויף וועלכע עס זיצען ווייניג נפשות און וועלכע קאסטען אומגעהויער א סך.

כאראקטעריסטיש איז דער פאל, ווען מען האט ביי א-אבער אפגעקויפט ערד. זיי געצאהלט נאך א גרויסען פרייז און דערצו נאך געגעבען ערד אין אנ'אנדער געגענד צו 1 און א האלב דונאם פאר 1 דונאם. אזא קאלאניזאציע איז זעלבסט-מארד! — דערמיט פערשטארקען מיר נאר דעם געגנער.

ענגלאנד האט נאך אפילו ביז דערלאנגעט קיין מעסטונג פון דעם רעגירונגס-ערד-בעזיץ. זי האט צייט צו ווארטען.

וואס שייך אינדוסטריע איז די האנדלונג פון דער רעגירונג אויך נים קיין בעסערע, די אינדוסטריע, וועלכע האט זיך שוין אזוי שעהן גענומען ענטוויקלען, האט נים נאר קיין שום אונטערשטיצונג מצד דער רעגירונג נישט געהאט, נאר פערקעהרט די רעגירונג בעשטייערט און נוצט אויס אלע מעגליכקייטען צו ציהען פראפיטען פאר זיך. זשאבאטינסקי דערצעהלט א כאראקטעריסטישען פאקט: א ציגעל-געזעלשאפט פלעגט אנבוי-פיהרען ציגעל פון יפו קיין חיפה. דער באהן-טאריף האט אריבערגעשטיגען דעם ווערט פון די איבערגעפיהרטע אויסא-ביינטען. מען האט גענומען שיקען די ציגעל דורכ'ן ים, ווייל דער טאריף איז געווען מיט 30 פראצענט בילינגער. דערמאלט האט די באהן-דירעקציע אויך אראפגעלאזען דעם טאריף אויף 30 פראצענט. אז עס איז געקומען אבער דער מאנאט נאוועמבער און דער ים איז געווארען אונרוהיגער און פיהרען דורך דעם וועג האט מען נים געקענט, — האט די באהן-דירעקציע באלד צוריק געהויבען דעם טאריף אויף 30 פראצענט!

צווישען די בעאמטע פון דער אדמיניסטראציע קומט איצט פאר א יודען-ריינינגונג. קיין ווערטיגע יודישע בעאמטע זענען נישטא. פון די נידריגערע איז דא נאר א גאנץ קליינע צאהל — און זאל עס געזאגט ווערען — שוין א ספעציעלער מין יודען — חוץ איינצעלנע, פאר וועלכע איך דריק אויס מיין אנערקענונג — איז דאס רוב פון די געבליבענע יודען אין דער אדמיניסטראציע אזעלכע, וואס רופען ביי יעדער יודישער בעפעלקערונג גרויס אנטיפאטיע. די ענגלענדער קאנען דאן זאגען „איהר האט דאך נים ליב די יודישע בעאמטע!"

היינט איז דאס לאנד שוצלאז. בלויז 250 ענגלישע סאלדאטען געפינען זיך אויף עבר הירדן. אין דער פאליציי געפינען זיך 300 יודען און 1000 אראבער. אויף דער גרענעץ געפינט זיך די זשאנדארמעריע, וועלכע בעשטעהט פון 700 אראבער און אפשר 10 יודען. עס איז דאך בעקאנט, אז בעת די פאגראמען אין 1920 האט אין זיי א גרויסען אנטייל גענומען די אראבישע פאליציי.

מערקווירדיג — זאגט זשאבאטינסקי: — דער פרעזידענט וויצמאן האט ערקלערט אין אמעריקא, אז די לאגע איז בעפרידיגענד — יא, ה' פרעזידענט. איך בעדויער זעהר, נאר איך מוז געבען א פארמעלע אפלייקענונג. דאס איז אפילו נים די מיינונג פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע (אפל.). די רייד פונ'ם פרעזידענט וויצמאן דערמאנט מיר אין א קליינעם עפיזאד פון מיין לעבען. איך בין אמאל געווען אין הזבנא, ביי מיינעם א פעטער. די גאנצע שטאט איז בעשטאנען פון הילצערנע הייזער. ווען איך האב געפרעגט מיין פעטער:

— איהר זענט דאך נים זיכער אין אזעלכע הייזער פון א שרפה?

האט דער פעטער געענטפערט:

א, שוין 7 יאהר קיין שרפה נים געווען! (גרויס געלעכטער).

עס מוזען פאר-ט מען ראדיקאלע ענדערונגען אינ'ם פאליטישען רעזשים. אהן אגראר-רעפארם, אהן פלענער די אינדוסטריע און אגרי-קולטור איז די שטאטישע און דארפישע אגריקולטור אויסגעשלאסען. עס איז א שאד די צייט, וואס מען פערלירט אויף אומגעוויהנליכע אונטערהאנדלונגען מיט דעם אדער יענעם מיניסטער. דאס איז שתדלנות, דאס איז נאך די מעטאדע פון גלות — היינט איז אין ענגלאנד די מאכט נים דער מיניסטער, נאר די עפענטליכע מיינונג. די פאליטיק ווערט היינט נים געשאפען „טעט א טעט", נאר „מאס א מאס!".

מיר זענען נים דער ארימער פעטער און ענגלאנד איז נישט דער רייכער שווער. **שותפים זענען מיר!** ענגלאנד ווייס גוט ווי וויכטיג פאר איהר איז צו בעזיצען אנ'אייראפעאיש פאלק אין דעם מיטעללענדישען ים. מיר זענען ענגלאנד טייער דאנקבאר, אבער עס איז בלויז א לעגענדע, אז מיר צאהלען נים. דער נוצען איז א צווייזייטיגער. מען דארף אבער אונזערע פאדערונגען פארמולירען. נים זאגען, אז מיר זענען צופרידען פון אלעמען און לאנד. די ענגלישע עפענטליכע מיינונג ווייס גארנים פון א [illegible]. זיי מיינען, אז אלץ איז גוט און בעפרידיגענד.

יא, איצט איז דער פעסימיזם אנ'איבערגעטריבענער. מען דארף אקטיוו צו פאדערען צו דער ארבייט — דאס יודישע פאלק ערפילט זיינע פליכטען, ערפילט עס אין דער פולסטער מאס. מיר זענען פיל מיט האפנונגען פאר דער צוקונפט. (שטורמישע לאנגדויערנדע אפלאדיסמענטען).

מאיר גראסמאנ'ס רעדע.

אויב זשאבאטינסקי'ס רעדע איז אין אלגעמיינען געווען א געמעסיגטע און א שלום'דיגע, איז דער צווייטער הויפט-רעפעראט פון ה' מאיר גראסמאן געווען שארף פארמולירט און בעדייטענד עקסטרעמער אין זיינע אויספיהרונגען.

ה' גראסמאן שטעלט אונטער, אז דער רעוויזיאניזם איז נים קיין רעזולטאט פון קריזיס. עס איז א וועלטאנשויאונג. ער איז מודה, אז די רעוויזיאניסטען אליין זאלען נאך אין דער מינדערהייט און פאר זיי אליין איז נים גאנץ קלאר דער פאזיטיווער טייל פונ'ם רעוויזיאניזם. אבער אויב די רעוויזיאניסטען ווילען האבען א דעציזירענדען איינפלוס, מוזען זיי פריהער פאר אלעם פאר זיך קלאר מאכען זייער פראגראם און זאגאר בעטראכטען די מיטלען וועגען פארבערייטען זיך איבערצונעמען די לייטונג. די רעוויזיאניסטען ווילען אפהיטען דעם אויפמארש פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, אבער שוין איצט זענען דא געוויסע וועגען צו מאכען אייגענע פאליטיק און שוין איצט איז אפגעמאכט געווארען אין ענגלאנד א געוויסע ארבייט, און וועלכער די רעוויזיאניסטען האבען א גרויסען אנטייל.

ווייטער ערקלערט ה' גראסמאן, אז וועגען רעוויזיאניזם געהען ארום פערשידענע לעגענדען און דער עולם האט וועגען איהם פאלשע פארשטעלונגען. כאראקטעריסטיש איז דער פאל מיט דעם ענגלישען גענעראל סמארס, מיט וועלכען ה' גראסמאן האט זיך בעגעגענט. סמארס האט געפרעגט, וואו עס געפינט זיך ערשט זשאבאטינסקי? — ווען ה' גראסמאן האט איהם געענטפערט, אז זשאבאטינסקי געפינט זיך אין פאריז, האט גענעראל סמארס געזאגט:

— אה, יא, איך האב געהערט וועגען דעם. ער גיט דאך דארט ארוים א באלשעוויסטישע צייטונג!..

ה' גראסמאן געהט אזוי ווייט, אז ער זאגט, אז די ציוניסטישע פארטייען זאלען זיך נים האבען קיין „טשארטער" מיט זיך נים פערנעמען מיט קאלאניזירען, דאס איז די אויפגאבע פון דער מלוכה און פאלעסטינא נעהמט א ווערטעל: די קאלאניע איז אנ'ענגלישע, די ערד אנ'אראבישע, די געזעצען טערקישע און [illegible]

(ענדע זעה זייט 4)

סילוועסטער

— פון —
זשאס.

בום!.. בום!.. בום!..

דער שטאט-זייגער האט אויסגעשלאגען 12 און א נייע יאהר איז געבוירען געווארען. און פאר גרויס שמחה, וואס איך עלטער זיך און פרייד, בין איך געגאנגען אויפ'ן מאסקען-באל פראווען סילוועסטער.

סילוועסטער איז פאר מיר איינער פון די שענסטע יום-טובים. אלע יום-טובים וועלען אונטערגעהן, האב איך דאכט זיך געלייענט, אויב איך האב נים קיין טעות, אין „נאש פשעגלאנד", נאר „סילוועסטער" וועט בלייבען. דאס איז דער אמת'ער יום-טוב, דער יום-טוב פון מאסקעס.

דאס איז דער יום-טוב, ווען די ווהרליכקייט פערלירט איהר זיג און דער מענש טוט זיך אן כאטש איינמאל ערענטליך א מאסקע אויפ'ן פנים.

וואלט איך געווען א פילאזאף, ערגער אזוי א בטלן, וואלט איך געזאגט, אז דאס איז דער זיג פון אמת איבער'ן שקר. דער מענש שטרעבט צום איינציגען אמת. ער וויל זיין אויפריכטיג און ערליך. נאר ס'איז דא עפּים אזא „עפּים", וואס לאזט נישט, וואס שטעהט הינטער די פלייצעס און זאגט: נארעלע, וואס דארפסטו זיין בעסער פון אנדערע. אלע זענען אזוי און דו דארפסט אויך נישט זיין אנדערש.

קומט אבער סילוועסטער, איז אויס מיט די קונצען. מען ווארפט פון זיך אראפ דעם שקר, מען בעמעלט אויס די פאלשקייט און מען ווייזט פאר אלעמען, אט אזוי, ווי מען איז אין דער ווירקליכקייט — מיט א מאסקע אויפ'ן פנים. און זאלען מענשען זעהען, אז אזוי בין איך.

אט נעמט, למשל, פריילין פודערזאס, אדער מאדאם פארהענגלאנץ. מיאוס'קייט, זאג איך איך, ווי די נאכט. נאר וואס דען? — מען געהט אנגעטאן א גאנץ געהעהנדיג יאהר אין אזא קאמפליצירטער מאסקע פון פארבען און שמינקע, אז מען דערקענט נישט. לאטש געהט אין גיך זיין דעם קאפּ קוק'ס פון א פילם-גוויאזדא און „עקספרעס". אזא מאסקע איז עס. מען דערקענט נישט.

קומט אבער סילוועסטער — ווארפט מען פון זיך אראפ דעם שקר און מען טוט זיך אן א מאסקע, אזוי, אז מען זאל כאטש איינמאל אין יאהר זעהן, אז אזוי זענען זיי אין מאסקעס טראגען זיי...

אין דערינבער זעהט איהר, איז דער סילוועסטער ביי מיר א גרויסער יום-טוב און איך פרעג איהם פרת, אזוי, ווי גאט און די מארע האבען געשאפען.

און אזוי לאנג, ווי וועלט וועט זיין וועלט און מענשען וועלען טראגען מאסקעס, וועט מען פראווען סילוועסטער — וועלען און מעגלי זיין דאס נייע יאהר און א מאסקע.

איך האב אפילו מורא, אז דאס נייע יאהר אליין איז אויך געקומען אויף דער וועלט אנגעטאן אין א מאסקע...

אז היינט קאן מען בכלל נישט זיין זיכער, אט האט דאך דער עהרליכער זאק-פייפער, דער מלאך פון שלום, וואס רעדט נאר שמועס פון יושר און גערעכטיגקייט אויך אונז לעצטענס אנגעטאן אויף מע-קיש און אנגעטאן א מאסקע אויפ'ן פנים.

און וואלט דאס כאטש געווען א מאסקע פון א בריאה, פון א זאלעשקע אדער אפילו פון א שטרוי-מאן, וואלט עס מיך נישט אזוי שטארק געארט. איז ער אבער געגאנגען און צו להכעיס די גאנצע וועלט און די פראנצויזישע פאציפיסטען, האט ער זיך נאר אנגעטאן די מאסקע פון מוסאליני'ן און די פאשיסטישע צייטונגען צוזאמען שוין די בשורה אויף דער וועלט, אז מוסאליני איז דער אמת'ער רודף-שלום'ניק, והא ראיה — ער האט דאך אונטערגעשריבען א טראקטאט מיט דעמסעלבען, אז עס זאל צווישען זיי הערשען שלום ושלוה.

אט זעהט איהר דאס נייעס שוין אויף-מאל א מאסקע!..

און דערינבער זאג איך אייך, אז אלע יום-טובים וועלען אונטערגעהן, נאר סילוועסטער וועט בלייבען. דאס איז דער יום טוב פון מאסקעס. און מאסקעס וועלען אייביג עקזיסטירען...

„שווער צו זיין א מיליאנער'ס זוהן", קלאגט זיך דער יונגער וואנדערבילט.

ער האט געוואלט זיין א צייטונגס-רעפארטער, האט מען איהם געזאגט, אז אנדערע שרייבען פאר איהם די נייעס.— ער איז געווען א צייטונגס-ארויסגעבער האט ער באנקראטירט.

אין דעם „סאטורדעי איווינג פאוסט", פון יענער וואך איז ערשינען אנ'אויסער-געוועהנליך אינטערעסאנטער ארטיקעל פון קארנעלי'ס וואנדערבילט יוניאר, דער זוהן פון דעם מיליאנער גענעראל קארנעליוס וואנדערבילט.

דעם מיליאנער'ס זוהן קלאגט זיך, אז עס איז שווער צו זיין א מיליאנער'ס זוהן. אויב א מיליאנער'ס זוהן וויל זיין א מענש און טהון עפעס ארבייט, לאזט מען איהם ניט. מען פערפאלגט איהם. מען קלערט אפ אלערליי ליגענס וועגען איהם. און איבערהויפט גלויבט מען איהם גארניט, אז ער וויל ארבייטען. אויב ער נעהמט אן א פאסטען און וויל ארבייטען, זאגט מען, אז דער פאסטען איז ביי איהם א „שפיל-בעל", א קאפריז פון א מיליאנער'ס זוהן.

די וואנדערבילטס זענען די מעכטיגסטע און יחסנ'דיגסטע אמעריקאנישע פאמיליעס פון מיליאנערען. און דער יונגער וואנדערבילט איז מאר די לעצטע עטליכע יאהר בעריהמט געווארען דורכדעם, וואס ער האט בעשלאסען צו ווערען א צייטונגס-מאן און פערענדיגט לעצטען פריהלינג זיין קאריערע דערמיט וואס ער האט באנקראטירט און צוזאמענגעבראכען אין געזונט.

צוליב זיין איינגעשפארטקייט צו ווערען א צייטונגס-מאן, האט ער זיך צוקריגט אויף טויט מיט זיין גאנצער פאמיליע. און זיי האבען איהם נאך ניט פערגעבען.

און שולדיג אין זיין גאנצער מראנגדיע, זאגט ער איז זיין פינסטערער מזל, וואס ער איז א מיליאנער'ס א זוהן.

מען וויל ניט גלויבען, אז א מיליאנער'ס א זוהן קאן אויך וועלען טון ערנסטע ארבייט. אלערליי שווינדלער'ס און שארלאטאנעס לויערען אויף איהם און — מען לאזט איהם פשוט ניט מאכען קיין טריט.

ער האט געענדיגט אוניווערסיטעט און האט געדינט אלס סאלדאט אין דער מלחמה אבער ער האט שטענדיג געוואלט עפעס אויפטון אויף דער וועלט. און איהם האט זיך געגלוסט ווערען א שרייבער. טעאדאר רוזוועלט איז געווען זיינער א גוטער פריינד און רוזוועלט האט איהם אמאל געראטען, ער זאל פרובירען ווערען א זשורנאליסט.

ער איז געווארען רעפארטער אונטער א פרעמדען נאמען, דערצעהלט ער, אבער מען האט איהם דערקענט, און אויף מארגען זענען אלע צייטונגען אין לאנד געווען פול מיט נייעס אז וואנדערבילט'ס זוהן איז געווארען א רעפארטער פאר 30 דאלאר א וואך.

די וואנדערבילט'ס זענען בעריהמט מיט זייער האס צו רעפארטערס. ווען זיי האבען דערהערט אז זייער אייגענער זוהן איז געווארען א רעפארטער האבען זיי איהם גענומען אויס'ן בענקעל אין פערזאגט, „ער זאל גלייך אויפגעבען זיין פאסטען. ער האט זיך ענטזאגט און זיי זענען איהם געבליבען שונאים ביז איצט. ווען ער האט באנקראטירט, האבען זיי איהם ניט געהאלפען.

ער האט געהאט א שטיקעל פערמעגען אנ'אייגענעם און ער האט בעשלאסען אנצוגעהן מיט זיין ארבייט. ער האט געארבייט פונקט אזוי ווי אנדערע רעפארטערס, אבער מען האט איהם ניט געגלויבט. עס האבען זיך געטראגען קלאנגען, אז ער קומט צו דער ארבייט אין קאסטבארען אויטאמאביל, און אז וואו ער געהט, ווערט ער אפגעהיט פון דעטעקטיווס. און אז ער האלט דעם פאסטען בלויז פאר א שפיעלכעל.

ווען ער האט אנגעהויבען צו שרייבען ארטיקלען אונטער זיין נאמען, זאגט ער, האבען מענשען געזאגט, אז מען דרוקט זיינע ארטיקלען, ווייל ער איז א וואנדערבילט.

ער איז געווען דער ערשטער, וואס האט בעקראגען אנ'אינטערוויו מיט דעם ענגלישען קרוינפרינץ. ווען דער פרינץ פון וויילס איז געווען צו גאסט אין אמעריקא פאר-א-יאהרען. האבען מענשען גלייך געזאגט, אז דער פרינץ האט מיט איהם גערעדט, ווייל ער איז א וואנדערבילט. אבער ער פערזיכערט, אז ער האט געארבייט שווער און זיך ניט בענוצט מיט זיין נאמען צו קריגען דעם אינטערוויו. פונדעסטוועגען דערצעהלט ער אייך אז ער איז געווען א גאסט ביי די אלע, וואו דער פרינץ איז וועילס איז געווען א גאסט אין דער צייט, ווען אלע אנדערע רעפארטערס זענען געשטאנען אין דרויסען און געפרוירען אונטער די פענסטער פון די פאלאצען. וואו די מיליאנערען האבען געפראוועט בעלער פאר דעם פרינץ'ס כבוד.

ער האט בעשלאסען אליין צו ווערען א צייטונגס-ארויסגעבער און ער האט געגרינדעט א פירמע פון דריי צייטונגען און צוויי זשורנאלען, ארייגלעגענדיג זיין גאנץ פערמעגען אין דער אונטערנעהמונג און דא ווידער האט מען איהם ניט געלאזט אויפהויבען א קאפ. ווייל ער איז א מיליאנער'ס א זוהן. ווען ער האט געדארפט לייהען געלד אויף אנצופיהרען דאס געשעפט, האט מען ביי איהם געפאדערט הויכע פראצענטען אין בעצאהלען איהם חובות האט מען זיך נישט געאײלט. ער איז דאך א מיליאנער, האט מען געזאגט. ער גיט דאך ארויס צייטונגען אלס א שפיעלכעל. איהם ארט דען, אז ער וועט פערלירען עטליכע מיליאן דאלאר?

און ער האט פערלוירען א פאר מיליאן דאלאר ער האט באנקראטירט.

ער האט אזוי שווער געארבייט אין די פינף יאהר. וואס ער האט געפרובירט ווערען א צייטונגס-מאן ווי אנדערע, זאגט ער אז ער איז קראנק געווארען. ער ליידעט פון מאגען-קראנקהייט און פערקילונגען. ער האט זיך פשוט איבערגעארבייט. קיין איין טאג רוה נישט געהאט און אלץ גלויבט מען איהם נישט, אלץ מיינט מען, אז ער זוכט עפעס, מיט איין ווארט ס'איז שווער צו זיין א מיליאנער'ס א זוהן, זאגט דער יונגער וואנדערבילט א רחמנות אויף די זוהן פון מיליאנערען...

דער מערקווירדיגער בעל-תשובה, וואס איז איצט געשטארבען אין לעמבערג

געווען א שענקער און אפילו נישט געוואוסט, צי ער איז א יוד. — די געשיכטע פון „מכירת יוסף" האט אין איהם דערוועקט דאס פינטעלע יוד און איז געווארען א יושב ביים סאמבארער רבין.

מיט א קורצער צייט צוריק איז אין לעמבערגער „בית זקנים" אין עלטער פון העכער 70 יאהר געשטארבען א געוויסע דוד שפירא, וועלכער איז געווען בעקאנט אונטער'ן נאמען „ר' דוד'ל בעל-תשובה".

אין לעמבערג ווייסט מען וועגען דעם לעבען פון דעם מערקווירדיגען „בעל-תשובה" צו דערצעהלען זעהר אינטערעסאנטע געשיכטען.

ר' דוד'ל איז געבוירען געווארען אין אנ'אסימילאטארישער משפחה, וועלכע האט איהם געגעבען אנ'אנטי-יודישע ערציהונג. אויפגעוואקסען איז ער אין א קריסטליכער סביבה און האט כמעט גאר נישט געוואוסט, צי ער שטאמט פון יודען. ער האט נישט געקענט קיין עברי און צוליב דעם נישט געזאגט קיין קדיש נאך זיינע עלטערן.

אלס 20-יעהריגער יונגערמאן האט ער חתונה געהאט מיט א לעמבערגער מיידעל, וועלכע האט געשטאמט פון א רעליגיעזער משפחה. דוד'ל האט נאך דער חתונה בעקומען א קאנצעסיע אויף א שענק.

אין דער דאזיגער שענק פלעגען צוזאמענקומען די ארבייטער און פערדעלטיגע בעל-שוינען פון לימשאקאווער קווארטאל. אין דער דאזיגער סביבה האט זיך דוד'ל זעהר היימיש און גוט געפיהלט. ער פלעגט טרינקען לחיים מיט די גרעסטע גנבים.

מיט דער צייט האט דוד'ל אינגאנצען פערגעסען צי ער איז א יוד. ער האט מיט אנ'ערך פון 40 יאהר צוריק געהאלטען אפען זיין שענק אפילו אום ראש-השנה און יום-כפור.

10 יאהר נאך דער חתונה האט זיין פרוי געבוירען א זוהן. זייט דאן איז געקומען א פלוצלונגדיגע ענדערונג און לעבען פון דאזיגען לימשאקאווער שענקער.

דוד'לס ווייב, וועלכע איז אין לימשאקאווער קווארטאל בעקאנט געווען אונטער'ן נאמען „די שווארצע סימע", האט אנגעהויבען צו ארבייטען מעשים, מען זאל איהר זוהן אנהויבען צו לערנען, פריי ער זאל נישט אויסוואקסען א בור, ווי זיין פאטער, וועלכער האט אפילו ניט געקענט קיין קדיש זאגען נאך זיינע פערשטארבענע מאמע-טאטע.

ווען דוד'לס זוהן איז אלט געווארען פינף יאהר, האט איהם דער פאטער צוגענומען א מלמד, דעם בעריהמטען „רויטען מלמד". דאס יונגעל האט געהאט א גוט קעפעלע און איז אין משך פון א קורצער צייט האט ער זיך אויסגעלערנט עברי.

דער רבי האט מיט איהם אנגעהויבען צו לערנען חומש. ווי באוואוסט הויבט מען מיט א קינד אן צו לערנען חומש פון דער פרשה „ויקרא". דער „רויטער מלמד" האט מיט דוד'ל'ס זוהן נישט אנגעהויבען פון „ויקרא", נאר פון דער פרשה „וישב".

ווען דוד'ל האט זיך דערוואוסט, אז זיין זוהן לערנט שוין חומש, פלעגט ער גאנצע שעה'ן צושטעהן ביים טיש און זיך צוהערען, ווי דער מלמד לערנט מיט זיין קינד. די מעשה פון „מכירת יוסף" איז דוד'לען שטארק געפעלען געווארען. אזא געוויסען טאג האט ער אויסגערופען דעם מלמד אין א זייט און איהם ערקלערט, אז ער וויל אויך אנהויבען צו לערנען דאווענען.

זייט יענעם טאג איז דוד'ל געווארען גאר אנ'אנדערער מענש. גאנצע טעג פלעגט ער ארומגעהן פערטראכט און נור זיך איבערגע'חזר'ט דאס, וואס דער „רבי" האט מיט איהם געלערנט. ער האט זיך מעהר נישט געמישט אין די געשעפטען און אזוי ארום איז זיין שענק אינגאנצען פערנאכלעסיגט געווארען. שבת און יום-טוב פלעגט שוין זיין דעמאלט זיין שענק פערמאכט.

איינמאל איז דוד'ל צופעליג געקומען קיין סאמבאר און זיך דארט בעקענט מיט'ן סאמבארער רבי'ן, ר' אורי הכהן יאלעס ז"ל. די התנהגות פון רבי'ן איז דוד'לען זעהר געפעלען געווארען און ער איז שוין געבליבען א יושב ביים ר' א"ר און אינגאנצען פערגעסען אן זיין משפחה און בני-בית.

דעם „בעל תשובה" האט דער רבי שטארק מקרב געווען. אין רבי'נס קלויז פלעגט ר' דוד'ל זיצען גאנצע טעג איינגעהילט אין טלית און תפילין און פלעגט א געוויסע צייט פאסטען משבת לשבת און מאכען „גלגול שלג". אפילו נאך דער פטירה פון ר' אורי ז"ל איז ר' דוד'ל געבליבען א יושב ביי זיין זוהן ר' יהודה לייב יאלעס ז"ל.

בעת'ן אויסברוך פון קריג איז ר' יהודה לייב יאלעס אוועק פון סאמבאר קיין לעמבערג. מיט איהם איז אויך מיטגעקומען ר' דוד'ל. דא האט ער זיך מפרנס געווען פון קלויזען נדבות. ווען ר' דוד'ל איז אלט און שוואך געווארען, האט מען איהם גענומען אין לעמבערגער בית-זקנים, וואו ער איז פערבליבען ביז'ן טויט.

אין דער לויה פון ר' דוד'ל בעל תשובה האט זיך בעטייליגט א גרויסער עולם.

סקאלער רב געוועהלט געווארען אלס רב אין ביאלא-ראווסקא.

ביאלא-ראווסקא.

ביי אונז אין שטעטעל איז לעצטענס פארגעקומען א העפטיגער קאמף ארום די וואהלען פון א נייעם רב. די „אונפארטייאישע" האבען ארויסגעשטעלט אלס זייער קאנדידאט דעם סקאלער רב. די „אגודה" האט ארויסגעשטעלט אנ'אייגענעם קאנדידאט, וועלכער האט געזאלט חתונה האבען מיט דער אלמנה נאכ'ן נפטר-געווארענעם רב. צוליב דעם, וואס די שאנסען פון דער „אגודה" זענען געווען קנאפע, האבען זיי פארגעלעגט צו האלטען א דין-תורה, אויף וואס דער צד האט אויך מסכים געווען.

אינמיטען דער דין-תורה האט זיך אבער די „אגודה" צוריקגעצויגען. צוליב דעם זענען פארינע וואך פארגעקומען די וואהלען און אלס רב איז געוועהלט געווארען דער קאנדידאט פון די „אונפארטייאישע", דער סקאלער רב. —ת.

די לעצטע נומערן
„דער פערבאנד"
יודישער מאנאט-זשורנאל
פון ניו-יארק.
דער ארגאן פונ'ם „פערבאנד פון די פוילישע יודען אין אמעריקא"
איז ערשט אנגעקומען.
צו בעקומען אין אדמיניסטראציע „לאדזער טאגעבלאט".

יודען האבען אויף קרים היסטארישע רעכט

אינטערעסאנטער ארטיקעל פון פראפ. דובנאוו.

דער בעקאנטער יודישער היסטאריקער פראפ. שמעון דובנאוו האט אין דער „ווינער מארגענצייטונג" פערעפענטליכט א נאטיץ וועגען די היסטארישע רעכט פון די יודען אין קרים, אין וועלכער ער זאגט, צווישען אנדערן פאלגענדעס:

„אויב אין אייראפא איז בכלל פארהאן עפעס א געגענט, וואו די יודען זאלען זיך קענען בעטראכטען פאר תושבים, איז עס קודם-כל — קרים און דער גאנצער צפון-ברעג פונ'ם שווארצען ים, וועלכע בעלאנגען זינט דעם 18. יאהרהונדערט צו רוסלאנד. אויף די דאזיגע ברעגען האבען, בעת דער באספארישער מלוכה, געבליהט קאלאניעס פון העלענישע יודען, נאך פאר'ן ענטשטעהן פון קריסטענטום. אויפשריפטען, וואס זענען בעקאנט אין דער וויסענשאפט, בעווייזען, אז ס'האבען עקזיסטירט ארגאניזירטע יודישע קהלות אין דער באספארמלוכה נאך פאר'ן ערשטען יאהרהונדערט פון דער קריסטליכער צייט-רעכנונג.

איבער דער דאזיגער אורשיכט פון דער יודישער בעפעלקערונג האבען זיך אין משך פון יאהרהונדערטער אנגעזאמעלט נייע און נייע שיכטען: די ביזאנטישע יודען זינט דעם 5. יאהרהונדערט, די יודישע בעפעלקערונג פון דער כוזארישער מלוכה. אין 8. ביז'ן 11. יאהרהונדערט און צום סוף, א נעץ פון יודישע אקערבוי-קאלאניעס אין דער אזוי-גערופענער „נאוואראסיע" (דרום-רוסלאנד) זינט דעם אנהויב פון 19-טען יאהרהונדערט.

אינ'ם היסטארישען רעכט פון די יודען צו קאלאניזירען קרים און דעם גאנצען ברעג פון שווארצען ים, פון אדעס ביז קאווקאז, קען נישט זיין קיין ספק ס'בלייבט בלויז די פראגע וועגען דער צוועקמעסיגקייט דערפון.

גראד אין די סטעפ-געביטען, וואו די נייע יודישע קאלאניעס זאלען געשאפען ווערען, איז אין 17. יאהרהונדערט פארגעקומען די קאזאקען און הײדאמאקען-בעוועגונג, וואס האט אין משך פון פעטע 300 יאהר מיט יודיש בלוט אנגעזאפט די דאזיגע ערד (פון 1648 ביז 1920).

בעהיס וואלט עס געווען דערפרייענדיג, ווען ס'וואלט געשאפען געווארען א געדיכטע נעץ פון יודישע קאלאניעס דוקא דארט, וואו נאך פאר 2 טויזענד יאהר האבען צווישען די גריכען און סקיטען געלעבט אונזערע אבות און אז ס'זאל דארט אויפבליהען א יודישער אויטאנאמער קבוץ".

לעזט אבאנירט
— דאס —
„לאדזער טאגעבלאט".

8-טונג!
דאס
„לאדזער טאגעבלאט
בעקומט מען טעגליך 6 א זייגער פריה
אין אלע באהן-קיאסקען פון
„רוך"
(„Ruch")

לעאן דרעה

ס. יושקעוויטש.

שפאנענדער ראמאן פון גרויסשטעדטישען לעבען

יודיש ספעציעל פאר'ן „לאדזער טאגעבלאט"
— פון —
י. סורלאנד.

(58-טע פארזעצונג).

— אט דא, ליבער לעאן, קומען מיר צו נאהענט, אזוי צו זאגען צום הארץ, פון אונזער טעמא... אויסמיידענדיג דעטאלען, וועל איך בלויז זאגען, אז מיינע עלטערן זענען געווען מענשען פון א גענוג פשוט'ען שטאנד, אבער איך וועל צוגעבען, אז איך שעהם זיך דערמיט אבסאלוט נישט, אדרבה, איך שטאלציר דערמיט... דער פאטער פון אזא מענש, ווי איך, מוז זיין א האנדווערקער... בעשרייבען איהם איז, פערשטעהט זיך, לגמרי נישט שווער. אויף יעדען פאל דארף מען מודה זיין, אז די אויסערליכקייט פון מיין פאטער האט זיך קיינעם נישט אויסגעוויזען צו זיין בעזונדערס אנציהענד. דאס איז געווען, ווי איך געדענק, א מענש פון א יאהר פינף און פערציג און, מעגליך, אויך עלטער, פון הויכען וואוקס, מיט א שוואך-אנטוויקעלטען ברוסט-קאסטען און מיט א כאראקטער, וואס איז געווען שטארק נאכגיביג אין אלעם, וואס האט נישט געהאט קיין שייכות צו זיינע געשעפטען און צו זיין קעשענע. איך בעטאן „קעשענע". דערפון זעהט איהר קלאר, אז מיינע קינדער-יאהרען זענען געווען שרעקליכע. אויסמיידענדיג דעטאלען, וועל איך בלויז בעמערקען, אז מיר האט געפעהלט אט דאס אלץ, וואס בעצירט דאס לעבען פון א קינד א. אז. וו. א. אז. וו.

— איך פיהל אייך מיט פון גאנצען הארצען! — האט לעאן אויסגערופען

— אבער רעדט ווייטער, רעדט ווייטער, איך באטעט אייך... איך ווער פערברענט פון אונגעדולד, צו וויסען, וואס עס איז געווען ווייטער!

— מיר וועלען איבערגעהן דירעקט צום גימנאזיע-פעריאד, — האט מעלניקאוו געזאגט, א שאקעל טוענדיג צופרידען מיט'ן קאפ. — איך האב נישט ליב צו בעקלאגען זיך אויף עפיס, — איך האב אליין געמאכט מיין לעבען... איך מוז זיך מודה זיין, אז אין גימנאזיע האב איך אפט זיך געשפילט אין פעדערן. איך האב שטענדיג געהאט אין מיין רשות עטליכע גוטע פעדערן, „דיוקעס" האט מען זיי גערופען, און א דאנק די דאזיגע „דיוקעס" בין איך געווען אונבעזיגבאר. איך האב אבער, ליבער לעאן, נישט געשפילט צוליב'ן בלויזען, פערוויילען זיך. די געוואונענע פעדערן זענען דורך מיר פערקויפט געווארען צו געוועלבער און פאר'ן געלד, וואס איך האב דערפאר בעקומען, געקויפט ביכלעך, וואס אהן זיי קאן מען, ווי בעקאנט, זיך ניט לערנען. איך וויל, פערשטעהט זיך, ניט ארייננלאזען זיך אין דעטאלען, אבער פונדעסטוועגען קען איך נישט אבלייקענען, אז איך בין געווען שטארק בישרע אויף איינפאלען און ריהרענדיג. מיט א געלעכטער דערמאנט זיך מיר, ווי אזוי איך פלעג פאר עפעס א קלייניגקייט, דאכט זיך צוויי קאפיקעס, מיט א שפילקע דורכשטעכען די אייגענע באק און דערמיט ארויסרופען שטוינען און אנערקענונג ביי מיינע גוטע קאלעגען, פון וועלכע פיל האבען די גימנאזיע נישט פערענדיגט... אבער ווי אלץ אין דער וועלט האבען זיך מיינע פאקוסען דערעסען און מען האט יעדעס מאל געדארפט אויסקלערען נייע. איך האב זיך אויסגעלערנט ארייננצוציהען אין נאז לאנגע טשוועקעס און אט דער אויפטו, דערמאנט זיך מיר, האט געהאט אזא ערפאלג, אז עס האט מיר געקלעקט אויף צו בעצאהלען א האלב יאהר שכר-לימוד. דערנאך האב איך געשלונגען מעסערלעך, ליבער לעאן! איך האב זיי הערליך, ארטיסטיש געשלונגען. היינט צו טאג קאן איך זיך שוין מעהר נישט בעגעהן אהן א שלאף-ראק, אהן א חמד, און וואס מען טוט אן נישט איבער'ן קאפ, נאר אזוי ווי א מארינארקע, אהן א טעלעפאן, אהן די אויסגעצייכענטע שפייזען, אהן א דראשקע, אבער אין גימנאזיע, און אפילו שפעטער אין אוניווערסיטעט, האב איך זיך געקענט דערנעהרען מיט נבלות, גאנצע טעג ארומגעהן אהן עסען איבערהויפט און שלאפען אויף דער נאקעטער ערד... איך זעה זיך אין דער ראלע פון אנ'ערפינדער פון א נייעם מין פאסטע אויף צו פוצען שיך. נישט ווייניג האב איך זיך אפגעגעבען מיט לעהרעריי און עס דאכט זיך מיר, אז אין מיר איז פערלוירען געגאנגען א גרויסער פעדאגאג. איבריגענס, דאס לעצטע קעהרט זיך נישט אן צו דער זאך און מיר וועלען אריבערגעהן צום תוך...

— א פראכטפולע געשיכטע, — האט לעאן ווידער אמאל בעמערקט. — איך הער מיט אזא גענוס, וואס איך האב שוין לאנג נישט געהאט.

— דערצעהל ווייטער, — האט די מוטער געבעטען, — דו דערצעהלסט אזוי שעהן...

— איך זעץ פאר ווייטער. אין אוניווערסיטעט בין איך שוין געשטאנען אויף א פעסטערן פונדאמענט און האב נאר געשטרעבט וואס גיכער צו בעקומען דעם דיפלאם, וואס האט פאר מיר געדארפט אויפעפענען אלע טירען. איך וועל נאר פערבייגעהענדיג דערמאהנען, אז איך בין קיין מאל אין קיין איין זאך נישט געווען פערמישט און קיין שום געשיכטעס זענען מיט מיר נישט געווען. איך האב נישט אנערקענט קיין שום „קרייזלעך". דאס קרייזעל גיפט האט נישט פער'סמ'ט מיין נשמה און טאקי דערפאר, ווייל פון קינדווייז אן בין איך געווען פראקטיש דורך און דורך. לאמיר אפווארפען די דעטאלען און נעהמען אזא ביישפיל... וואס האט אונז געגעבען דער אויסברוך אין אנהויב פון די אכציגער יאהרען? איהר, ליבער לעאן, זייט ארויס פון זיבעטען קלאס און איהר זייט געווים מעהר-ווייניג בעקאנט מיט דער דאזיגער פראגע? וואס האט יענער אויסברוך אייך געגעבען?

— גארנישט, פיל געאכטעטער גריגארי אלעקסאנדראוויטש! ווער ווייס דען נישט, אז גארנישט! האט לעאן געענטפערט, מאכענדיג אנ'אנשטעל, אז ער איז גוט בעהאווענט אין דער דאזיגער פראגע.

— אבסאלוט גארנישט, — האט מעלניקאוו בעשטעטיגט, פונאנדערבייזערענדיג זיך מיטאמאל.—חוץ די אונרוהען אין אוניווערזיטעט — גארנישט! וואס עס זאלען דארט נישט זאגען די פערשידענע פראגרעסיסטען, בעהויפט איך,—גארנישט!...

— און ווי אזוי דען האט עס עפיס געקענט געבען? — האט לעאן גערעדט, לחלוטין נישט האבענדיג קיין אהנונג וועגען וואס עס רעדט זיך.—מיט איין ווארט, גארנישט.

— אבער לאמיר צוריקווארפען דאס דאזיגע אונאנגענעהמע טעמא, — האט מעלניקאוו געפאדערט, קומענדיג ווידער אין גלייכגעוויכט. — איך האב נישט ליב פאליטיק און בעט קיינמאל וועגען איהר נישט רעדען אין מיין הויז. ערלויבט זשע אויך מיר נישט צו רעדען וועגען איהר. איצט וועל איך נעהמען אנ'אנדער ביישפיל, וואס האט א דירעקטע שייכות צו מיין ערצעהלונג. א מענש בעגעהט א פערברעך, וואס ווערט בעשטראפט דורך די קרימינאל-געזעצען. קאן עס דען געמאלט זיין, אז אזא מענש ווערט בפיון, אהן א ווידערשטאנד, אוועקלעגען זיין קאפ אונטער דער האק פון דער קרימינעלער שטראף? פערשטעהט זיך, אז ניין, ליבער לעאן. אבער וואס קאן בעווייזען אנ'אדוואקאט, וואס נעהמט זיך איהם פערטיידיגען? קיין גראשען, ליבער לעאן! אלזא, בעקומענדיג מיין דיפלאם און פראקטיצירענדיג ביי אדוואקאטען, בין איך געקומען צו דער פעסטער איבערציינונג, אז די קרימינעלע פראצעסען זענען נישט ווערט קיין שמעק-טאבאק. דאס זענען פייערווערק, זייפען-בלאזען, אין דער צייט, וואס די באנקע, איך וואלט זאגען, סמעטענע ליגט נאר אין די ציווילע פראצעסען. אלס ביישפיל וועל איך זיך אפשטעלען אויף פון ערשטע פראצעס. געדענקסט מוטער?

(דאס ווייטערע מארגען).

לאָדזער כראָניק.

אויספלוג פון שטעטישע אַנגעשטעלטע קיין טשעכיען.

(מ) דעם 5-טען יאַנואַר פאָהרט אַרויס קיין פּראַג, טשעכיען, אויף אַן'אויספלוג אַ גרופּע העכערע שטעטישע אַנגעשטעלטע פון 12 פּערזאָן.

דער אויספלוג וועט דויערן צוויי וואָכען און האָט דעם ציל צו בעקענען די בעאַמטע מיט די שטעטישע איינריכטונגען אין טשעכיען.

שוואַכע קינדער ווערען געשיקט קיין דרוסקעניק דורך „טאָז“

מאָנטאָג, דעם 3-טען יאַנואַר, 1 אַ זייגער בייטאָג קומט צוריק פון דרוסקעניק אויפ'ן פאַבריקס-וואָקזאַל אַ גרופּע פון 41 קינדער, וואָס זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען דורך „טאָז“ און זענען דאָרט געווען 6 וואָכען.

דעם 5-טען יאַנואַר, 1 אַ זייגער ביינאַכט, פאָהרט אַרויס פון פאַבריקס-וואָקזאַל קיין דרוסקעניק אַ צווייטע גרופּע פון 24 קינדער.

הלואה פון 15 מיליאָן דאָלאַר פאַר דער שטאָט

ווערט פאַרגעלעגט דורך אַן'אויסלענדישער געזעלשאַפט.

בעריכט פון דער לעצטער פינאַנץ-קאָמיסיע ביים מאַגיסטראַט.

(:) דאָנערשטאָג איז אָוונט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון דער פינאַנץ-קאָמיסיע ביים מאַגיסטראַט.

אין דער זיצונג האָבען זיך בעטייליגט וויצע-פּרעזידענט גראָשקאָווסקי, לאַווניק קאָלימאָוויטש, לאַווניק רייכוואַלד, ראַטמאַן פּיאַלער און אַנד.

אַלס ערשטער פּונקט פון דער זיצונג האָט געזאָלט בעטראַכט ווערען דער פּראָיעקט פון אַ גרויסער אויסלענדישער הלואה, וואָס איז פאָרגעלעגט געוואָרען דער שטאָט אויף גאָר גינסטיגע בעדינגונגען.

ווענען דעם האָט רעפערירט דער וויצע-פּרעזידענט גראָשקאָווסקי, וועלכער האָט געזאָגט, אַז קיין אויספיהרליכע ערקלערונגען וועגען דער הלואה קאָן ער צוליב טאַקטישע טעמים נאָך נישט געבען און ער נעמט דעם געגנצען פּלאַן אַראָפּ פון טאָגעס-אָרדנונג. ער קאָן נאָר פאַריך מיטטיילען, אַז עס האַנדעלט זיך וועגען אַ הלואה אין דער הויך פון 15 מיליאָן דאָלאַר און זי ווערט פאָרגעלעגט דורך דער פערמיטלונג פון אַ לאָדזער אַדוואָקאַט.

וועלכער פאַרלאַנגט פּראָוויזיע 2 פּראָצ. דערביי האָט וויצע-פּרעזידענט גראָשקאָווסקי איבערגעגעבען, אַז די אויסלענדישע געזעלשאַפט וויל די הלואה געבען אויף דער קאַנאַליזאַציע מיט'ן בעדינגונג, אַז דאָס בויען די קאַנאַליזאַציע-אַרבייטען נעמט זי אַליין איבער. וויצע-פּרעזידענט גראָשקאָווסקי מיינט, אַז אויף דעם לעצטען תנאי קאָן מען נישט איינגעהן.

דאַן איז אַרומגערערט געוואָרען די פּראַגע וועגען די צוויי רעגירונגס-הלואות פאַר לאָדז, וועלכע דאַרפען געדעקט ווערען אין דער היינטיגער וואָך. איין הלואה בעטרעפט 950 טויזענד זל. אויף קאַנאַליזאַציע-אַרבייטען און די צווייטע פון 270 טויזענד זל. פאַר דער פּאָליציי.

וויצע-פּרעזידענט גראָשקאָווסקי האָט מיטגעטיילט, אַז די רעגירונג האָט אויף דער ווענדונג פון מאַגיסטראַט מסכים געווען, אַז די דעקונגען זאָלען אויסגעצאָהלט ווערען ראַטעווייז. די ערשטע הלואה צו 150 טויזענד זל. אַ חודש און די צווייטע צו 50 טויזענד זל. אַ חודש.

דאַן איז בעטראַכט געוואָרען די ווענדונג פון געזונדהייטס-אַמט צו בעשטימען 10.000 אויף עפענען 2 בעראַטונגס-שטעלען פאַר שוואַנגערע, איינע אויף דער אַלעקסאַנדראָווסקע גאַס און די צווייטע אויף סאָסנאָווע גאַס.

וויצע-פּרעזידענט גראָשקאָווסקי איז אַרויסגעטרעטען געגען פאַרשלאָג פון דעם געזונדהייטס-אַמט און געפאָדערט נישט צו בעשטימען די געפאָדערטע סומע, ווייל דער געזונדהייטס-אַמט האָט זיך געדאַרפט ווענדען דעם וועגען אין דער צייט, ווען עס איז צוזאַמענגעשטעלט געוואָרען דער בודזשעט.

ראַטמ. פּיאַלער האָט געפונען דאָס וואָרט איז אַנגעווענדט, אַז דער געזונדהייטס-אַמט איז אַ נויטליכע אינסטיטוציע פאַר דער שטאָט און די וועגענדע דאַרף יאָ ערפילט ווערען.

עס איז בעשלאָסען געוואָרען צו בעשטימען פאַר'ן געזונדהייטס-אַמט 5,000 זל. און עס זאָל נאָר געעפענט ווערען איין בעראַטונגס-שטעל פאַר שוואַנגערע, מינגע אויף סאָסנאָווע גאַס, מחמת אויף דער אַלעקסאַנדראָווסקע גאַס געפינט זיך שוין אַ בעראַטונגס-שטעלע פון רעד קראַקען-קאַסע.

דערנאָך איז אַרומגערערט געוואָרען די לעצטע מאָלווערזאַציע אין בוי-אַמט ביים מאַגיסטראַט. עס איז אַרויסגערוקט געוואָרען דער פּראָיעקט פון אַ שטענדיגער קאָנטראָלע אין די האַנד-קאַסעס ביים מאַגיסטראַט, כדי אונמעגליך צו מאַכען, אַז אַזעלכע מאַלווערזאַציעס זאָלען פאָרקומען.

אַ גאַנצע רייהע רעדנער זענען שאַרף אַרויסגעטרעטען געגען מאַגיסטראַט, אַז אַווייזענדיג, אַז אַזעלכע מאַלווערזאַציעס דאַרפען מעהר נישט פאָרקומען. דערביי האָט איינער פון די רעדנער ערקלערט, אַז די רעפּרעזידאַציע אין בוי-אַמט וועט בעריהרט ווערען אויף דער קאָמיסער זיצונג פון שטאָט-ראַט.

וויצע-פּרעזידענט גראָשקאָווסקי האָט צוגעזאָגט אויף דער קומענדיגער זיצונג פון דער פינאַנץ-קאָמיסיע צוצושטעלען אַ פּראָיעקט פון אַ שטענדיגער קאָנטראָלע.

נאָכדעם, ווי עס איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען דער פאָרשלאָג צו געבען אַן'איינמאָליגע גראַטיפיקאַציע די לעהרער אין די עלעמענטאַרע שולען, איז די זיצונג געשלאָסען געוואָרען.

איבונגען פון פערשפעטיגטע רעקרוטען.

(א) צוליב דעם, וואָס ביי יערען פאַנבאָר פערשפּעטיגען זיך אַסך רעקרוטען, האָט דאָס קריגס-מיניסטעריום פאַראָרדענט, אַז ביי יעדען ד.א.ק. זאָל געשאַפען ווערען אַ ספּעציעלע איבונגס-קאָםפּאַניע פאַר פערשפּעטיגטע רעקרוטען.

פּראָצעס געגען מערדער פון עלטסטען פּשאַדאָווניק קראַווטשיק.

(א) די אויספאָרשונג וועגען מאָרד פון עלטסטען פּשאַדאָווניק קראַווטשיק פיהרט דער אויספאָרשונגס-ריכטער פון 6-טען רעוויר. די אויספאָרשונג איז שוין כמעט ווי געענדיגט. אין די נאָהנטסטע טעג וועט פאָרקומען דער פּראָצעס געגען מערדער.

בעאַמטער פון לאָדזער סטאַראָסטווא ווערט סטאַראָסטאַ אין סלאָנים.

(§) דער רעפערענט פון דער לאָדזער סטאַראָסטווא, בר. יאַן דאַראַש, איז נאָמינירט געוואָרען אַלס סטאַראָסטווא אין בער זיין אַמט.

זיי זענען ביידע געראַטען:

ער האָט אַ פּאָר ווייבער און זי האָט אַ פּאָר מענער.

פון די פיקאַנטע ראַבינאַט-געשיכטעס.

(ג) ביים ראַבינאַט האָט זיך גע'גט אַ יודיש פּאָר-פאָלק, ב. ג. און מ. ג. דערביי האָט די גרושה גענומען ביי איהר געוועזענעם מאַן אַ היפּש ביסעל „אָבטרעטגעלד“.

אַ פּאָר טעג נאָכ'ן גט האָט די גרושה בכיון געלאָזט פּאַלען אַ וואָרט פאַר איהר געוועזענעם מאַנ'ס בעקאַנטע, אַז זי האָט „איהם“ אַריינגעקריגען: נישט מיט איהר האָט ער זיך גע'גט, נאָר מיט אַ פּרוי, וועלכע עקזיסטירט אפשר נישט איינגאַנצען. בעת'ן שרייבען דעם גט האָט זי ערקלערט, אַז איהר פאָטער, וועלכער לעבט שוין לאַנג נישט, האָט געהייסען ברוך בעת פאַקטיש האָט מען איהם גערופען יאַנקעל.

דערוויסענדיג זיך וועגען דעם, איז דער „גרוש“ געלאָפען צום ראַבינאַט און דערצעהלט די מעשה. אין ראַבינאַט איז ענטשטאַנען אַ בהלה: סטייטש, ווי קען אַזוינס דערלאָזט ווערען?! און — דער גט איז גע'פסל'ט געוואָרען.

די יודענע האָט זיך אָבער נישט געשעהמט, זי איז געקומען, ווען מען האָט זי געשיקט רופען און זי האָט געזאָגט אַז דער מאַן איהרער איז נישט שוואַך צו געבען איהר נאָכאַמאָל געלד, אויב נישט איז — לא חפצתי, וועט זי איהם „נישט בעפרייען“.

דער מאַן, אַ שניידער נעבעך „ביי יענעם“, האָט נישט געהאַט צו געבען קיין געלד, — האָט דאָס ווייב איהם אַרומגעפיהרט ביי דער נאָז. זעהענדיג אָבער, אַז אין לאָדז זיך אַרומדרעהען אָהן אַ „נייעם שידוך“ איז קיין פּלאַן נישט, איז דאָס יונגע ווייבעל געפאָהרען אַהיים, קיין וואָהלין, צו איהרע קרובים.

פערשטעהט זיך, אַז דאָרט, אין וואָהלין האָט די „יונגע דאַמע“ ווידער אָנגעהויבען פיהרען וועלטען און איז לסוף עמיצען געפעלען-געוואָרען. און האָט עס שוין געהאַלטען ביי חתונה האָבען מיט אַ וואָלינער ליטוואַק, און די יודינע האָט בעשלאָסען אויף אַן'אמת אָבצוג'ט'ען איהר מאַן אין לאָדז, זי האָט דעריבער געשריבען אַ בריף צום לאָדזער ראַבינאַט און אָנגעוויזען אַ רייחה אַדרעסען, וואו מען קען געפינען דעם אָבגענאַרטען גרוש.

איז דער שמש נעבעך געלאָפען פון איין מקום אויפ'ן אַנדערן און נישט געפונען דעם בעל-דבר. ענדליך האָט ער איהם געכאַפּט אין אַ שניידער-ווערקשטעל און ר'האָט איהם פאָרגעלעגט צו געהן צום רב וועגען גט'ן דאָס ווייב.

— איך דאַרף זי דען גט'ן? האָט דער יונגערמאַן אַנידערגעלעגט אַ טענה: ערשטענס האָב איך נישט מיט איהר חתונה-געהאַט, נאָר אַן'אַנדערער, והשנית האָט מען מיך געצוואונגען חתונה צו האָבען מיט דעם שלאַק.

— ווי הייסט? מ'האָט אייך געשלאָגען, אַז איהר זאָלט מיט איהר חתונה-האָבען?—האָט געפרעגט דער שמש.

— נאָך ערגער ווי געשלאָגען ר' יוד. ס'איז געווען אַ צייט ווען מיך געגלוסט אָוועק פון פּוילען, האָב איך געוואָלט „שוואַרצען“ די גרעניץ. היות אויף מיין פּאַס האָב איך דעמאָלט נישט געקענט פאָהרען, האָב איך ביי אַ חבר זיך געבאָרגט אַ פּאַס און בין געפאָהרען. דאָס שלימזל מיינס האָט געוואָלט, אַז איך זאָל נישט קאָנען פאָהרען אַהין, וואו מיר האָט זיך געוואָלט, בין איך דערפאַר געבליבען אין וואָהלין, וואו כ'האָב געכאַפּט נישט ווייניג צרות. בינו-לבינו איז אונטערגעקומען דאָס משלחת, דאָס ווייב מיינס. מ'שטיינס-געזאָגט, זי האָט זיך אין מיר אַנגעהאַנגען און געצוואונגען כ'זאָל מיט איהר חתונה-האָבען, אויב נישט וועט מען מיך מסר'ען, אַז כ'וויל גנב'ענען די גרעניץ. באין-ברירה האָב איך זיך אונטערגעגעבען און חתונה געהאַט. אָבער איך האָב איהר אויך אָבגעטון אויף טערקיש: אַנשטאָט מיין פאַקטישען נאָמען האָב איך בעת דער תנאים און חתונה אָנגעגעבען דעם נאָמען פון מיין פרעמדען פּאַס. אַנו — זאָגט איהר, דאַרף איך געהן ברעכען זיך די פיס פאַר איהרעטוועגען? נישט מיט מיר האָט זי חתונה-געהאַט, זאָל זי געהן זוכען דעם מאַן פון דער כתובה..

אַגב שטעלט זיך אַרויס, אַז אין הלכות חתונה-האָבען זענען ווייבעל פון וואָהלין גאָרנישט קיין „גרינגע“; זי האָט היינט 2 מענער גלייכצייטיג און אויך ער האָלט נישט פונ'ם כלל „איין ווייב און איין העמד“..

יאָ, אויב איהר ווילט וויסען ווער ס'איז דער מאַן און ווער דאָס ווייב — קאָנען מיר, ליידער, דאָסמאָל נישט באַפרידיגען אייער נייגיר, געערטער לעזער.

אַ רייזענדער, וואָס געהט צופוס איבער דער וועלט, אין לאָדז.

פרייטאָג האָט בעזוכט אונזער רעדאַקציע געאָרג קייזער, אַן'עסטרייכישער בירגער, וועלכער מאַכט אַ רייזע אַרום דער וועלט צו-פוס.

געאָרג קייזער איז אַרויסגעגאַנגען פון גראַץ אין סעפּטעמבער 1925 און איז שוין אַדורכגעגאַנגען די לענדער איטאַליען, שפּאַניען, פּאָרטוגאַל, האָלאַנד, פראַנקרייך, דייטשלאַנד, אַלבאַניען, טערקיי, רומעניען און טשעכאָסלאָוואַקיען.

איצט געהט ער קיין סאָוויעט-רוסלאַנד. אויפ'ן וועג וועט ער אָבטרעטען אין לעטלאַנד און ליטא.

פון רוסלאַנד געהט ער קיין פינלאַנד און ענגלאַנד און פון דאָרט קיין אַמעריקא.

נאָכ'ן אַדורכמאַכען די רייזע וועט קייזער בעקומען אַ פּרעמיע פון גראַצער ספּאָרט-פעראיין אין דער הויך פון 3000 דאָלאַר.

זומער האָט קייזער דאָס רעכט צו בענוצען זיך מיט אַ ראָווער, וואָס ער פיהרט טאַקע מיט מיט זיך. לעבען לעבט ער פון פערקויפען אַנזיכטס-קאַרטען מיט זיין בילד.

דעם 3. יאַנואַר וועלען זיך אָנהויבען רעפּרעסיעס פאַר נישט אויסקויפען פּאַטענטען.

שטרענגער צירקולאַר פון פינאַנץ-מיניסטעריום.

דאָס פינאַנץ-מיניסטעריום האָט פאַראָנדערנעשיקט אַ צירקולאַר צו די פינאַנץ-קאַמערן וועגען אַנווענדען די שטרענגסטע רעפּרעסיעס פאַר נישט אויסקויפען צו דער צייט פּאַטענטען אויפ'ן יאָהר 1927.

לויט'ן דאָזיגען צירקולאַר דאַרפען די בעאַמטע פון די פינאַנץ-קאַמערן שוין דעם 3. יאַנואַר אַרויסגעהען קאָנטראָלירען אין די האַנדעלס- און אינדוסטריע-אונטערנעהמונגען, צי עס זענען אויסגעקויפט געוואָרען נייע פּאַטענטען.

ווי בעוואוסט, דראָהט פאַר נ.שט אויסקויפען צו דער צייט אַ פּאַטענט אַ שטראָף פון ח-מאָלען בוז'ן צוואַנציג-מאָליגען גאַרמאַלען פרייז פון פּאַטענט.

Najlepszym Twym współpracownikiem jest

Księga Adresowa Polski

dla Handlu, Przemysłu, Rzemiosł i Rolnictwa wraz z w. m. Gdańskiem

wydawnictwo:

T-wa Reklamy Międzynarodowej, Sp. z o. o.

jen. repr. RUDOLF MOSSE

Warszawa, Marszałkowska 124.

Do nabycia w księgarniach i u wydawcy.

Przedstawiciel: J. Hirszberg, Łódź, Szkolna 4.

צוריקגעשטעלט די טעלעפאָנישע פערבינדונג

צווישען לאָדז און אַ גאַנצע רייהע אַנדערע שטעט.

(ז) זייט איניגע טעג איז די טעלעפאָנישע פערבינדונג צווישען לאָדז און אַ גאַנצע רייהע אַנדערע שטעט איבערגעריסען געוואָרען צוליב דעם, וואָס 100 טעלעפאָן-סלופּעס אויפ'ן וועג פון לאָדז קיין קאַטאָוויץ, דאַנציג און ביאַליסטאָק זענען קאַליע געוואָרען. פון 6 פערבינדונגס-ליניעס מיט וואַרשאַ זענען אין

דער הייליגער וואָך נאָר פּעטיג געווען 2 ליניעס.

ערשט נעכטען האָט זיך די טעכנישע דירעקציע ביי דער טעלעפאָן-געזעלשאַפט איינגעגעבען צו פערריכטען אַלע ליניעס און די פערבינדונג איז אַ נאָרמאַלע אַזוי ווי פריהער.

—0—

1.509 זעלבסטמאָרדען זענען בעגאַנגען געוואָרען אין לאָדז אין די יאָהרען 1918—1925.

אין יאָהר 1926 איז די צאָהל זעלבסטמאָרדען געוועזן 4 מאָל אַזוי פיל ווי אין די פריהערדיגע יאָהרען.

84 פּראָצענט זעלבסטמערדער זענען קריסטען און 16 פּראָצ. יודען.

איינע פון די טרויעריגסטע ערשיינונגען אין דער נאָך-מלחמה-צייט איז בליבען דער בעדייטענדער וואוקס פון דער צאָהל זעלבסטמאָרדען.

די שלעכטע נאַטורען זענען נישט אימשטאַנד אויסצוהאַלטען דעם שווערען לעבענס-קאַמף און רעזיגנירענדיג פון אַלע פערלאַנגען זוכען זיי אַ דערלייזונג אין פרייוויליגען טויט.

דער וואוקס פון די זעלבסטמאָרדען איז הויפּטזעכליך אַנזעהעוודיג אין די גרויסע שטעט, וואו די שווערע עקאָנאָמישע לאַגע שאַפט אַ גרונד פאַר זעלבסטמאָרד.

כאַראַקטעריסטיש איז בעלעהרענד אין דעם עניין זענען די ציפערען, וואָס מיר נעמען פון „סטאַטיסטישען יאָהרבוך“, וואָס דער מאַגיסטראַט האָט אַרויסגעגעבען.

די אַלגעמיינע צאָהל זעלבסטמאָרדען און פּרובען צו בעגעהן זעלבסטמאָרד אין די יאָהרען 1918—1925 בעטרעפט 1509. דערביי איז כאַראַקטעריסטיש, אַז די זעלבסטמאָרדען זענען יעדעס יאָהר גרעסער.

אין יאָהר 1918 זענען פערצייכענט געוואָרען זעלבסטמאָרדען און פּרובען צו בעגעהן זעלבסטמאָרד — 72, אין יאָהר 1919 — 103, אין 1920 — 103, אין 1921 — 159, אין 1922 — 198, אין 1923 — 307, אין 1924 — 243, אין 1925 — 324.

אין די ערשטע 10 חדשים 1926 בעטרעפט די צאָהל זעלבסטמאָרדען 268.

אין פערגלייך מיט די פריהערדיגע יאָהרען האָבען זיך די זעלבסטמאָרדען אין 1926 4-פאַכיג פערגרעסערט.

פון 1.509 זעלבסטמאָרדען זענען 336 (אָדער 22 פּראָצ) געווען איינגעענדיגטע, ד. ה. זיי האָבען זיך פערענדיגט מיט'ן טויט. מיט אַנדערע ווערטער — יעדער פינפטער זעלבסטמאָרד האָט זיך פערענדיגט מיט'ן טויט.

צוליב דעם בעדייטענדען וואוקס, פון געמען די זעלבסטמאָרדען וואָס אַמאָל מעהר אַ גרעסערען אָרט אין דער אַלגעמיינער צאָהל טויט-פאַלען אין אונזער שטאָט.

בעת אין יאָהר 1918 האָבען די זעלבסטמאָרדען בעטראָפען נאָר 0,3 פּראָצ. ... אין 1925 1,1 פּראָצענט. ...

אַנגעווענדעט אַנטי-טאָדום.

פרויען בעגעהן על פי רוב זעלבסטמאָרד צוליב פּעך-צוויינפעלטער ליבע און מענער צוליב לעבענס-מידקייט.

זעלבסטמאָרד בעגעהען מענער און על... (זעלבסטמאָרדע קריסטען — 84 פּראָצ., יודען — 16 פּראָצענט).

די גרעסטע צאָהל זעלבסטמאָרדען ווערען בעגאַנגען אין פריהלינג און זומער.

וואָס ווערט היינט געשפּילט

אין די טעאַטערן און קינאָס?

פילהאַרמאָניע: — נאָכמ. „דער תלמיד חכם“ אָווענד „דער לופט מענש“.

שטאָטיש-טעאַטער: — נאָכמ. „מאַדאַם סאַן-זשען“. אָווענד „טאָיעמניצאַ פּאַוועדזעניאַ“.

פּאָפּולאַרני: — 1.30 נאָכמיטאָג „בעטלערס פּלפּקיץ“.

„סקאַלאַ“: — 12 מיטאָג אַ קינדער-פאָרשטעלונג. 3.30 נאָכמיטאָג „דאָלי“. אָווענד „פּלעדער-מויז“.

לונאַ: — „צאַר ניקאָלאַי דער II-טער און דער גלח גאַפּאָן“.

רעדוטאַ: — „דער גבור אין קעטטען“.

גראַנד-קינאָ: — „דער שקלאַף פון דער לייזענשאַפט“.

אָדעאָן: — „פּרינץ פּריינער“.

קאָרסאָ: — „דערעשטיוו באַב“.

זאַל פילהאַרמאָניע
נאַרוטאָוויטשאַ 20.

די לעצטע 3 גאַסטראָלען
פון בעריהמטען אַרטיסט
יוליוס אַדלער

צוזאַמען מיט זיין אויסגעצייכענטען אַנסאַמבל: פרויען הדסה, האַליטש, סאַלמאָן, רעגינאַ, שאַיעוויטש. מענער: פּרין, לואי, קורץ, סאָן, קראַנץ, שטאָספּעדער, ראָטשטיין און אַנדערע.

היינט זונטאָג ד. 2-טען יאַנואַר 3½ נאָכמ. צו ביליגע פּרייזען
אויפ'ן אַלגעמיינעם פערלאַנג די בעליבטע פּיעסע
תלמיד חכם
הויפּטראָל תלמיד חכם יוליוס אַדלער

היינט זונטאָג, דעם 2-טען יאַנואַר 8½ אָווענד צום צווייטען מאָל סעמיאָן יושקעוויטש הערליכע קאָמעדיע, וועלכע איז געשפּילט געוואָרען אין ניו-יאָרקער קונסט-טעאַטער אַ גאַנצען סעזאָן מיט אונגעהויערן ערפאָלג

דער לופט מענש
הויפּטראָל אליהו גאָלד יוליוס אַדלער.

מאָרגען מאָנטאָג ד. 3-טען יאַנואַר 8.30 אָווענד
לעצטע אבשידס-פאָרשטעלונג צו פּאָפּולערע פּרייזען
צום לעצטען מאָל!
הינקעמאַן
הויפּט-ראָל הינקעמאַן — יוליוס אַדלער.

בעריהמטע סאָציאַלע טראַגעדיע פון ערנסט טאָלער.

פילהארמאניע-זאל

דאנערשטאג, דעם 6 יאנואר 1927, 8 נאכמ. קומט פאר

א גרויסע

קינדער = פערוויילונג

א. נ.: „דער קאלירטער לופט-באלאן"

אין פראגראם: אויסשטעלונג פון ליאלקעס, קארוזעל, קאטארינקע, פאפוגאי, פערוויילונג אין לופט-באלאנען ווי אויך אנדערע אטראקצי ס. רעזשי: פרל. זינא קרוש.

בילעטען שוין צו בעקומען אין דער קאנצעלאריע פון קליניק פאלודניאווא 19.

JAŚNIEJ SŁOŃCA

NAJLEPSZA ZAPRAWA DO PODŁOG

פרישט אויף אבגענוצטע פאסאדסקעס, לינאלעע-אום און פארבט מאמענטאל ווייסע פארלאגעס אויף מאכאן און טונקעלע נוס-קאליר.

ווינער דייטשע אפערעטע אין סקאלא דירעקציע צעטען.

היינט, זונטאג, 12 מיטאג

א קינדער-פארשטעלונג

„דאלי" 3.30 נאכמ.

8.15 אין אווענד

פלעדערמויז

OSZCZĘDNA GOSPODYNI

UŻYWA DO FARBOWANIA W DOMU TYLKO WYPRÓBOWANE OD LAT 50

BRAUNSA BARWNIKI DO MATERJI

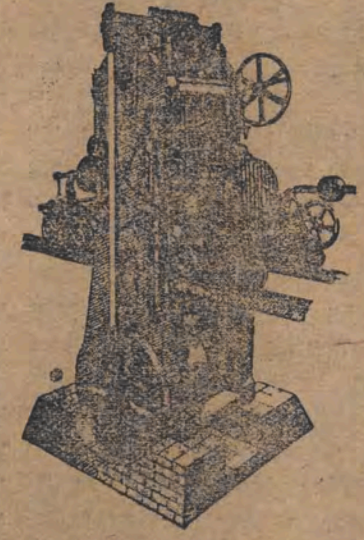

Zjednoczone Fabryki Maszyn

„UNJA"

dawn. C. Blumwe i Syn, Sp. Akc.

BYDGOSZCZ-WILCZAK

(די עלטסטע אין פוילען ספעציאל-מאשינען-פאבריק) ליפערט אלס ספעציאליטעט:

קאמפלעטע איינריכטונגען פאר האלץ-בעארבייטונג.

מיט אנפראגען זיך צו ווענדען צום פערטרעטער:

Inżynier G. Praszkier,

Łódź, Zawadzka 16a

Tel. 27-52.

Adolf Boksleitner Sp. z ogr. odp.

Łódź, Piotrkowska 149

עס איז אנגעקומען א פרישער טראנספארט פון

קאלאשען און שניי-שיך

פון דער בעסטער שוועדישער מארקע „Tre-Torn" די בייעסטע פאסאנען

פאבריקס-פרייזען. הורט און דעטייל.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט, אז אויפ'ן פערלאנג און פאר דער בעקוועמליכקייט פון מיין ג. קונדשאפט פון דער אלט-שטאדט און די ארומיגע געגענד, האב איך געעפענט א פיליע פון מיין רעכטס-קאנסולטענטען-ביורא אויף דער

10 נאוואמיעסקא 10

פראנט, ערשטער שטאק אונטער דער פירמא „ווערטהיים", וואו ס'ווערן פינקטליך, געוויסענהאפט און קאמפעטענט אינפארמירט, געשריבען און ערלעדיגט אלערליי רעכטס-קאנסולטענטען ענינים.

נ. זינגער, רעכטס-קאנסולענט

(צענטראל-ביורא: זאכאדניא 36.)

זאלן אלע טריקאטאזש-סוחרים וויסן,

אז איך פערקויף זעמטליכע טריקאטאזשען ווי: „הירשבערג און ווילטשינסקי" ווי אויך היפערט אין קילא 200 און 300 מיט 10% ביליגער ווי איבעראל נאר ביי דער לאנג-עקזיסטירענדע פירמא

הירש סקאסאווסקי

29 נאוואמיעסקא 29 פראנט 1-טער שטאק

א אויסערגעוועהנליך זעלטען געלעגנהייט!

האבענדיג א געשעפט אין בעסטען פראנט אויף פיעטריקאווער גאס שוין 20 יאהר און גוט איינגעפיהרט מיט קונדשאפט זיך איך אום צו פערגרעסערן א שותף עווענטועל צו פערקויפען. אפערטען אין אדמינ. אונטער „800".

סענסאציע! סענסאציע!

בעריהמטער פאטאגראף-קינסטלער, פיהרט אויס פאטאגראפיעס אהן קאנקורענץ!

יעדע פאטאגראפיע איז א קונסט-בילד!

ספעציאליסט פון קינדער-אויפנאהמען נעמט אן אלערליי בעשטעלונגען און קומט צו די קליענטען א היים. די אויפנאהמען ווערען אויסגעפיהרט דורך א אפאראט פון דער נייעסטער טעכניק ביי דער מיטהילף פון קינסטליכען ליכט. א חוץ דעם ווערען אויסגעפיהרט אלערליי אויפנאהמען ווי: פארטרעטען, האכצייטס, ספארטס, טעאטער און מצבות-אויפנאהמען אויך בעשטעלונגען אויף ארויס-צופאהרען. דאס וועטער און די צייט פון טאג שטערט נישט צו די אויפנאהמען. נישט קאסטנדיג אויף דער גרויסער בעקוועמליכקייט זענען די פרייזען זעהר צוגענגליך. בעשטעלונגען ווערען אנגענומען פון 8 פריה ביז 3 נאכמ. פון 10 פריה ביז 3 נאכמ.

זאוואדזקא 39, 3-טער שטאק, אפיצינע ביי הערשאפט סאאור.

גוט און ביליג! גוט און ביליג!

CHOROBY SERCA

astma Sanatorjum „Salus" Kraków, Szujskiego 11

פאטאגראפיעס

וויטער צו ערמעסיגטע פרייזען:

12 רעטושירטע פאטאגראפיעס . . . . 12 זל.

6 רעטושירטע פאסטקארטען די גאנצע פיגור 3 זל.

6 קאבינעט-פאטאגראפיעס . . . . 10 זל.

1 פאטא-פארטרעט 50×60 די גאנצע פיגור 10 זל.

1 פאטא-קינא אין 50 פויזעס . . . 10 זל.

פיהרט אויס ארטיסטיש

די פאטאגראפישע אנשטאלט

„א. פיאטראווסקי" פל. וואלנאשטשי 6

בעמ.: די אויפנאהמען פיהרט אויס פערזענליך דער בעקאנטער אפעראטאר פ. בוכצאר ב. אינהאבער פון דער פירמע י. טיראספאלסקי.

פאר 3 זל. א וואך

ווערט געלערנט מיט קינדער, וואס לערנען אין פאלקס-שולען, חומש, נ"ך, תלמוד, יהדות, היסטאריע, רעדען און שרייבען העברעאיש, און יודישע מיט זעלבסט-צוזאמענשטעלען א שטרענג רעליגיעזע ערציהונג.

י. ד. ראזענפעלד, פלאץ-וואלנאשטשי 6

(קווער אפיצינע רעכטס 2-טער שטאק)

בעמ.: דארט ווערען אויך אנגענומען שילערינס פון יעדער עלטער צו לערנען יודיש, העברעאיש, יודישע געשיכטע, תנ"ך און דאוונען. ערפאלג גאראנטירט!

עדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר

מעבעל

דיוואנעס, בעלצען, ניי-מאשינען, גארדעראבען א.ז.וו. צאהלט די העכסטע פרייזען

א. ווייצמאן נארוטאוויטש 19 (רזיעלנא)

אין מעבעל-געוועלב (פריוו.-וואוינ.) שטשקעוויטש 29 ביי מיר איז שטענדיג פערט. גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

וויכטיג פאר דאמען!!!

מאכט איך די עלעגאנטסטע דאמען-היטע נאך דער לעצטער פאריזער מאדע און די עלטעסטע היטע איבער-ארבייטע איך אויך געשמאקליך ניי. געדענקט די אדרעס:

23 זאוואדזקי 23

אין הויף, 2-טען איינגאנג, לינקס פארטער.

נאר פאר 2.50 זל.

בעמ. ווערען געמאכט זיידענע, פילץ מיט זיידע אויך פילץ-היטע אין אלע פארבען אין פיינסטער אויספיהרונג. נאר פאר 7 „TOLA".

צאהן-ארצט S. Sokalski

אנדזשעיא 4, טעל. 54-12.

נעמט אן פון 10—2 און 4—7 אווענד.

Dr Feliks Bornstein

Cegielniana 4

טעלעפאן 34-90.

ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנק

נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

Dr. med. S. Kantor

ספעציאליסט פאר הויט- ווענערישע- און האר קראנקהייטען. רענטגען- און הייל-ליכט-קאבינעט מענער-שוואכע

פיעטריקאווער 144, רוג וואנגעליצקא טעלעפאן 29-45.

נעמט אן: פון 8—2 און פון 6—8. פאר פרויען א בעזונדער ווארטע-צימער — פון 5—6 נאכמ. נעמט אן אין דער לעטשניצע „סאניטאס" ציגעל-גאס 29 פון 2—4.

Dr H. Spira-Bornsteinowa

Cegielniana 4

טעלעפאן 34-90.

ספעציאליטעט: אקושער און פרויען-קראנק

נעמט אן פון 3—6 נאכמיטאג.

מעדכען-גימנאזיום

מיט פולע רעכט פון רעגירונגס-שולען

קאטעגאריע A

פון מאריע האכשטיין

וואלטשאנסקא 23, טעל. 14-27.

דאס איינשרייבען פון נייע שילערינס קומט פאר טעגליך פון 10 ביז 2 מיטאג און פון 4 ביז 7 אווענד.

בעמערקונג: ביים גימנאזיום א קינדער-היים געפיהרט לויט סיסטעם פון פראפ. מאנטעסארי.

8-mio klasowe Gimnazjum Humanistyczne Żeńskie

Józefa Aba

Zielona № 8. Telefon 22-12.

די איינשרייבונגען פון נייע שילערינס פון קל. A ביז V אויס-שליסליך נעמט אן די קאנצעלאריע פון גימנאזיום פון 4. יאנואר 1927 אין די שול-שעה'ן.

Dyrektor J. AB.

דאס מעדכען-גימנאזיום

— פון —

E. JASZUNSKA-ZELIGMANOWA

18 Południowa 18

אנמעלדונגען ניי-איינטרעטענדע שילערינס נעמט אן די קאנצעלאריע פון גימנאזיום פון 5—7 אין אווענט.

די עקזאמענס פאנגען זיך אן ד. 5. יאנואר 1927.

גשמאקפאלע דרוק-זאכען

אין עלעגאנטער און איינפאכער אויספיהרונג

קאטאלאגען, רעכנונגען, בריפבויגען, חתונה-קארטען, קאנווערטען, פאסטקארטען א. ז. וו.

ליפערט פרייזווערט און שנעל די בוכדרוקעריי פון

ע. און מ. האמבורסקי

פיעטריקאווער 16, טעלעפאן 47.

מאדערנע-אנצייגען (קלעפצעטלען)

ווערען אין פערלויף פון 1 שעה אויסגעארבייט און אויסגעקלעבט אין דער שטאט.

ער מתי עצל תשכב?

ווי לאנג וועסטו ווארטען מיט דיינע יעצטיגע און פאר מלחמה וועקסלען

מתי תקום משנתיך?

ווען וועט איהר קומען אין ביורא

פיעטריקאווער 17

2-טן הויף פארטער דורכגאנג זאכאדניא 52 וואו ס'ווערט ערלעדיגט אלערליי ביטעס לויט'ן אוסטאוו, קלאזולעס זאבעז-פיעטשעניעס אויף אלע שטעט אין פוילען, אפעלאציעס, אפאזיציעס, אד-וואלאניעס, רעקורסען — ווענגען סאנ-צעסיעס, פעסער אין קאמיסאר.-זשאנדר, ביטעס אין אלע פאליציי-בעצירקען, שות-פות-אקטען, סטאטוטען, אקטען אינטערציזיעס, אקטען דארא-ווינעס, קארנע ספראוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. שנעל, רעיעל און ביליג!

מיט אכטונג י. מאנעלא רעכטסקאנסולענט פיעטריקאווער 17, זאכאדניא 52.

Ogłaszajcie się, Reklamujcie się PRZEZ AKWIZYCJĘ OGŁOSZEŃ FUCHSA

לעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען און צאהן-ערצטליכער קאבינעט

17 הערדזשער 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראקאווסקי	נאז-, האלז, אויערען-קר.	פון 9—11 2-3. 6-7
ד"ר יוסטמאן	נערווען-קראנקהייטען	פון 12—1 6—7
ד"ר רושאנער	הויט און גע-שלעכטס - קר.	11—11 1—2
ד"ר ראזענצווייג	קינדער-קראנקהייטען	10—12 3—4
ד"ר פאפיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	12—1 5—6
ד"ר גאלדשטיין-פלאכ	אויגען-קראנקהייטען	12—1 7—8
ד"ר קאנטאר	כירורגישע קראנקהייטען	3—4
ד"ר ווינבערג	אינערע, ספעצ. הערץ, לונגען	11—12 4—6
ד"ר סטופעל	רענטגען	10—12 3—6
צאהן-ארצט א. גראדזענטשיק צאהן-ארצט נ. ראזעס	צאהן- און מויל-קראנק.	3—9 3—9

קינסטליכע העהענזאנגע-בעשטראהלונג. פאקען-שטעלען.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

קווארץ - לאמפ, דיאטערמיע און עלעקטרא-פיזישעס קאבינעט.

וויזיטען אין דער שטאט. אפען אויך זונטאג.

אלע ארט מעדעצינישע אנאליזען. — קורסען פאר שטאמלער.

אימפונגען געגען שקארלאטינע.

לעזט און אבאנירט
— דאס —
לאדזשער טאגעבלאט

אבאנאמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעלגיען—20 פראנק, אין אנדערע לענדער—1,25 דאלאר.

אנאנסען-פרייז: פאר א מילימעטער-שורה פאר'ן טעקסט 16 גראשען, פרייטאג 24 גר.. אין טעקסט 40 גר., פרייטאג 60 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר., פרייטאג 18 גר. פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאט—מיט 50% טייערער. פון די ... גישט ארויסגעגעבען קיין ראבאט.

Redaktor-wydawca: E. Hamburski.

Tłocznia E. i M. Hamburskich w Łodzi. Piotrkowska 16